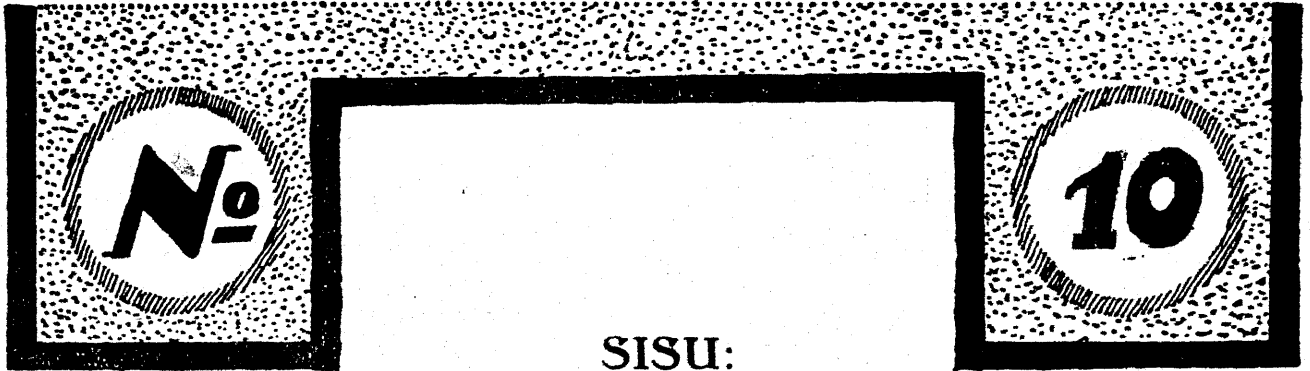

ROMAN

SISU:

- H. Courths-Mahler: Laane laul.
Walt Whitman: Rännak.
Barbu Delavrancea: Tüli tühja asja pärast.
Werner Heerwaardt: Pudel Malaga weini.
Franz Josef Kofler: Mäginarr.
Barbra Ring: Ainult mitte ihnsalt.
Petrus Klotz: Meri.
Czeslaw Jankowski: Esimene katse.
P. Grünfeldt: Eestile.
Dr. Marcel Arpad: Mustlased.
Knut Hamsun: Ameerika nisuwäljal.
Wilhelm Lobsien: Saare õpetaja.

EESTI TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.

Eesti tööstus-kaubanduslise näituse puhul 1922 a. wäljaantud
Eesti tööstus-kaubanduslise näituse 1922. a. toimkonna poolt.

Kirjastus »Areng« Reklaam.

Tallinn, Niguliste tän. 16. Kõnetr. 12-53.

Hind 100 Emk.

300 lehek.

Sisu järgmine :

EESSÕNA (eesti-saksa-inglise-prantsuse-soome-rootsi keeles).

NÄITUS (korraldajad, Juhatus, Aeg, Osakonnad, Wäljapanekud, Kohatasu, Näituse läbikäigupiletid, Tolliformaliteedid, Wäljapanekute ülesseadmine, Kohad, Reklaamsildid, Walwe, Puhastus, Pakkimismaterjaal, Elekter ja wesi, Tuleõrje ja politseiwalwe, Post, Telegraaf, Telefon, Teadete büroo, Korterite muretsemine, Sõidupiletid ja magadiswagunid, Passi-formaliteedid, Mitmekesisid). (Eesti-saksa-inglise-prantsuse-soome-rootsi keeles.)

EESTI (Riigirajamine, Riigi piirid, Põhiseadus, Walitsus, Parla-ment, Rahwaarw, Administratiivne jaotus, Linnad, Usk ja kooliolud, Raudteed, Riigi eelarwe 1922. a., Pangad ja raha, Põllu- ja metsaasjandus (eesti-saksa keeles).

TÖÖSTUS (Ettewõtete arw, Huwide kaitse, Töölise arw, Pal-gad, Elatusmiinimum, Tekstiilitööstus, Puutööstus, Paberi-tööstus, Metallitööstus, Keemiatööstus, Nahatööstus, Kiwide ja muldade tööstus, Elatustarwete ja maitseainete tööstus (eesti-saksa keeles).

KAUBANDUS (Ettewõtete arw ja huwide kaitse, Kaubandus-bilans 1921, Sissewedu 1921, Wäljawedu 1921, Transiit, Laewasõit 1921, Kaubalaewastiik, Waluutakaubandus) (eesti-saksa keeles).

TALLINN (Põhjendamine ja nimi, Ajaloolik tagasiwaade. Wana-Tallinn, Moodne Tallinn, Ümbrus, Asutused, Konsulaadid, Tänewad kesklinnas) (eesti-saksa keeles).

Keslinna tänewate plaan.]

4 pilti Wana-Tallinnast.

9 üleswõtet (Joh. & P. Parikas'ite poolt) Uuest-Tallinnast.

Rohke hulk kuulutusid.

Hind 100 Emk.

Kirjastus »Areng«, Tallinn

Niguliste tän. 16, kõnetr. 12-53

A. BRANDMANN'I

kõige wanem kompweki tööstus Eestis

soowitab omast tööstusest tuntud väärtuses mitmeid sorti

shokolaadi,

shokolaadi kompwekka.

karamelle ja biskwiiti

Tallinn,

Wäike Tartu maantee nr. 4
kõnetraat 15-94

Tallinn.

Teatritegelased!

Teadustage postkaardil oma
aadress Wiljandi — H. Leoke'se
raamatukauplusele — näitemän-
gude nimestiku saamiseks.

Aadress: H. Leoke Wiljandis

Kõnetraat 66.

M. Johanson

Asutatud 1897. a.

rätsepmeister

Peeterburist

Wõtan tellimisi wastu. Wäljawalik parematest Inglise riidetest. Töö alati kõrges headuses, kõige uuemate mudelite järele.

Wäljamaal oma alal akadeemia lõpetanud ja seal juurelõikajana tegew olnud. Peeterburis laialt tuntud, kaua aastaid oma äris töötanud.

Tallinn

Lühikejalg 6

Tallinn

Ajaleht

„WÕRUMAA“

2 korda nädalas

on wõrdlemisi uus leht, kuid lühikese ajaga wõitnud Wõrumaal, Peiserimaal ja osalt Walga- ning Tartumaal nii rohke lugejate ringi ja sooja poolehõiu, nagu ei ükski teine wäikelinna ajaleht. Selle on wõimaldanud

„Wõrumaale“ korralik lehe wälimus, puhas trükk, mahlakas ja mõtte-rikas sisu, heatahtlik, õiglane ja asjatundlik sündmuste arwustus enam juhtiwas ning õpetlikus mõttes kui mahategewalt. Mõnitusi ega nääkiemisi ja alatut ning kahjurõõmulikku mahategemist ei tunne.

„Wõrumaa“ ei aja kitsarinnalist erakonna poliitikat. Erakonna põhi- mõte, missugune ta ka oleks, ei tohi takistada nimetamast seda head, mis on wastases ja seda halba, mis on eneste keskel.

„Wõrumaa“ on ära tunnud, et tülitsemiste ja nääkiemistega kaugele ei saa, waid tahame elada, siis peame sõbralikult käsikäes ülesehitawat tööd tegema ja üksteist enam usaldama.

„Wõrumaa“ kirjasaatjate wõrk ulatab kaugele üle linna ja maakonna piiride ja ei puudu paremad kaastõelised ka pea- ja teiste linnades. Eriti kodulinnas on lehe sisu kallal hoolega tööl kõik haritud ja arukamad jõud.

„Wõrumaa“ on kooli ja noorte kui ka kõigi edasipüüdwa ja kainema kodanikkude-kihi sõber.

Sarnase sihi ja waimlise tagawaraga warustatud, loodab leht, et ta warsit sinna maale jõuab, mil ta ei puudu ühegi korraliku perekonna laual. Ainult kes parteilikuist lühikesenäge- likkusest pimesetatud, need ei kaufuta «Wõrumaas», ega loe.

„Wõrumaad“, mis maksab postiga tellides ainult 30 mrk. kuus ja postita 25 mrk.

Address: Wõru, postkast 25.

„Roman“

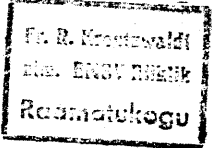
Nr. 10

Jumub 2 torða kuus: igal 1. ja 15. kuupäeval.

1922.

Laane laul.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahler'i romaan.

4

„Kahju, et ma nüüd ei saa tiritamme kasvatada ja hundirattaid wisata. Annab Teie aumäärt onu Klaus mulle mõigas koha, siis — jah, siis ei tea ma üleüldse enam, mis rõõmu pärast peaksin tegema“.

„Wahest haigest jalast hoolimata?“ küsis neiu naeratades.

Noormees noogutas energiliselt pead.

„Sellest hoolimata! See on ju ainult jalg, mitte käsi! Jalg mind maalimises ei takista!“

Anne Dore pani kibara pähe.

„Nüüd aga lähen Teile ruttu abi tooma. Mii ruttu kui võimalik, olen jälle siin“.

Ta jookkis minema.

„Aga ärge unustage tublit-juurt mõileiba, mu armuline preili!“ hüüdis noormees talle järele.

„Selle toon wististi kaasa!“ kõlas naerdes tagasi.

Kiirel sammul läks Anne Dore metjast läbi, enesele pöördaste wahelt teed tehes, et otsemalt mõijasse jõuda. Nagu keerdorm tuiskas ta koju jõudes lehtlaske, kus Klaus oma raamatute ees istus. Ohetawal näol puristas ta oma teadaande wälja ja wannutas onu kobe teele minna.

„Sõidame teed mööda kornwanfriga lüü metsheinamaani, siis aitame selle waeje mehe wantrisse ja toome siia. Muudugi tohib ta mõijasse jääda, onu Klaus? Mõtle ometi, ta tunneb isa pilta ja tahab nõmme maalida. Siis on tal ju mõigas kõige parem. Ja lustilik on ta. Nälgast ja walust hoolimata tegi ta nalja. Tule ruttu, onu Klaus, laje hobune ette rakendada, mina lasen enesele proua Sonnemannil midagi süüa kaasa anda!“

Ütles ja tahtis maija jooksta.

Klaus hoidis teda tagasi.

„Kannata ometi weidide, Anne Dore! Enne kui mõhivõõra mehe majasse mõtame, pean ta üle ometi midagi lähemalt teadma!“

„Aga onu Klaus, ta on ju hädas. — Peame ka kohe arsti järele saatma. Ja pealegi on ta wäga kena ja armas noormees, heade, aujate filmadega, ja mis ta isast ütles, sellest on juba küll, et tema wastu usaldust tunda,“ ütles neiu tulijelt.

Walus armutadedus liikus Klaus'i südamese. Kas tõi taatus wahest ihe noormehet selleks siia, et ta Anne Dore südametele mõis kardetawaks saada? Riisuguse wainustusega ei olnud neiu weel iial mõnest noorest mehest rääkinud. Aga üks ta kõik, Ernst Reimers oli hädas ja talle oli waja võimalikult kiiresti abi wiia.

Ta läks Anne Dore seltsis maja poole.

„Sul on õigus, laps, me peame teda aitama. Metja mõijast ei ole weel iial abitarwitajat tühjade kätega minema jaadetud“.

Neiu jurus ta kätt ja waatas talle järele mil otja.

„Ma teadsin ju, et sa teda ära ei jaa- da!“ —

Klaus lastis hobuse wiibimata kornwanfri ette rakendada ja saatis sulase kulla arsti järele, kes oma mootorrattaga warsti mõis kohal olla.

Kui Anne Dore natuke aega pärast seda majast toidukornwiga wälja astus, oli Klaus juba walmis.

„Oled ja ka klaasi weini kaasa wõtnud, laps?“ küsis ta.

Neiu noogutas pead ja kargas ruttu wantrisse.

„Pead ju proua Sonnemannit tundma, tema ei unusta iial midagi. Ta seab ka walitsejatoa kõrwal wäikse nurgatoa kohe korda. Siis ei tarwitse see waene inimene treppidest kätia ja tal on kabele poole laanele ja nõmmele ilus wäljawaade. Selle määrasin mina nii.“

Klaus'i nägu ei awaldanud wähematki ta sijemisest rahutusest.

„Kui ettenägew ja hoolas sinu korraldus on“, ütles ta pisut kareda häälega.

olid, läks kõik ilma suurema raskuseta. Ernst Reimers toetas jalal seisdes ühe puu najale ja vaatas ringi.

"Kuhu on siis õieti minu selgkott ja maalriasi jäanud?"

Anne Dore leidis nad põõsa tagant üles.

"Need wiime pärast wantrisse, nii pea kui Teie ise ju õnnelikult olete sinna jõudnud. Aga pea — kübar," ütles neiu naerdes ja watas wee maha. Niipea kui ta seda paar korda kõwasti sitta-sinna liputanud, ulatas ta kübara noorele mehele kätte. See silmitsejeda weidra kurbusega.

"Mis olete Teie minu toredast kübarast teinud? See ei kuitwa enam aastate jooksupära!"

"Pange ta aga pähe; ta hoiab Teie pea jaheba", naljatas Klaus. Reimers meeldis talle — kõigist pahadest aimdustest hoolimata. Nooremehe wärskel, lustilikul olekul wangistas teda.

Klausile ja Anne Dorele toetudes, kamberdas Reimers wantri poole. Ta kannatas selle juures küll suurt valu, aga ei lastnud jeda märgata. Kui ta ju õnnelikult wantris istus, märkas Klaus, et ta väga kahwatanud oli. Ta andis haigele weel klaasi weini.

"Teil on walus, ees ole?" küsis ta osawõtlikult.

Reimers naeris juba jälle.

"Jlus see ei olnud, aga nüüd on mul hea istuda".

Klaus tõi maalri asjad ja pani wantrisse. Siis hüppas temagi üles ja wõttis ohjad.

"Zumalaga, Anne Dore, sa tuled wist ka koha koju?"

"Jah, onu Klaus".

"Kas peate jookkma, armuline preili?" hüüdis Reimers kahetsedes.

"Olen warsti pärast teid kodus — jalgtee on lähem".

"Siis nägemiseni ja weel kord suur tänu!"

Neiu noogutas lahkesti pead ja kadus metsa.

Klaus ei waadanud enam taha.

Kui mõlemad herrad läbi metsa sõitsid, hingas Reimers sügawasti. Klaus pööris uuriwalt tema poole tagasi.

"Wantri raputusjed teewad Teile valu?"

Reimers waatas talle hiilgades otja.

"Selle peale mõelda pole mul aega. Olen enesesse niipalju ilu wastu wõtnud. Tore maastik, iga pilk täis maalrilist ilu. Siin on otse lust maalida. Kui ma siin oma meistritööde ei loo, siis olen eht määrja!"

Klaus naeratas heajüdamlikult.

"Motiivide puudust Teil siin ei ole. Rahju, et jalg Teid takistab."

Reimers sirutas käed wälja.

"Need on mul õnneks terweks jäänud ja filmad ka!"

"Oma toast on Teil Metsa mõisas tore wäljawaade".

Maaler pigistas Klaus Hendriksele kätt.

"Herra doktor — tahaksin ma Teid tänada, siis oleks see wilets kogelemine. Teie ei tea, mis head Te mulle seega teete, et mu oma majasje wõtsite".

Klaus waatas talle tõsijalt filma.

"Zuhtigu minu kadunud wenna waim Teie käiku!"

"Ma tänan Teid selle sõna eest. Minu elu ülesanne oleks täidetud, kui wõiksin ta waimlik pärija olla." —

Muudu wahetasid nad teel ainult mõne lühikele lähenduse.

Proua Sonnemann seisis ju oodates wärawal, kui wanter ette sõitis. Klaus tutwustas Reimersi temaga.

"Kui Teil ilal midagi jooiwida on, siis wõõrgi julgesti proua Sonnemanni poole. Tema on meie mõisa hea waim ja ostab oma ümber lahedust laotada", ütles ta naeratades wantrist maha karates ja ohje sulase kätte wiisates.

Reimers waatas proua Sonnemanni heatahtlikult naerwasje näkku.

"Teie herrased on metsast inwaliidi inimeseräbala leidnud. Arwatawasti liigutab Teie faastundlikku jübandit waade minu peale, austatud proua Sonnemann. Olge nii lahke, aidake mind maha tules, sest ma saan ainult ühe jala peal seista".

Proua Sonnemann pakkus talle oma tugewa õla toetusjeks, kuna Klaus teisele poole astus.

"Nüüd kahmate tublisti kinni, mina seisn kindlasti", ütles majapidajanna naerdes.

Reimers jaadeti temale walmis seatud tuppa. Suurest walust hoolimata westis ta lõbusat juttu, nii et ta kolimine otse lõbus oli.

Arst ja Anne Dore jõudsid peaaegu ühel ajal kohale. Sulane oli arstiga teel kofku jäänud. Ta leidis, et jala-jatk nikastanud oli. Dige walusa muljumise järele oli arst jatk jälle digele kohale asetanud ja kinni jidunud. Proua Sonnemannile anti käsk mähiseid alati uuendada ja hiljem haiget kohta masseerida. —

Reimers oli väga kurb, et ta majas nii palju waewa ja tüli tegi.

"Seda ei juuda ma elus ilal heaks teha, kallim proua Sonnemann. Oletsin ma wähe-malt portreemaaler, ma wõiksin Teie maalida ja nii suurematuks teha".

Proua naeris.

„Olefin ma noor neiu, siis mõits see mind küll meelitada. Aga mul on aastaid palju. Arge muretsege selle eest, kuidas mind mõitjate tänada, vaid olge ilusasti rahul, kui ma Teie jalga muljun, et warsti jälle mõitjate käima hakata.“

Noormees ohkas ja waatas talle kurwalt otja.

„Teie tahate minust ruttu jälle lahti saada, eks?“

Proua Sonnemann waatas talle filma au-sail, rõõmsail filmil.

„Sumal hoidku! Niisugune noor, lustilik weri, kui Teie, olete meile ainult heateoks. Aga nüüd jätan Teie üksi — Teie on hästi rammujat lõunajõõki waja“.

* * *

Ernst Reimeri tulekust oli mitu nädalat mööda läinud. Ta jalg ei olnud weel terwe, aga ta mõis juba kepi abil uske ette komberdada ja seal puu wilus mõned kamaandid teha. Ta oli wäga wirt. Loomisluft sügeles tal tõr-mis. Enamasti oli Anne Dore talle jeltjits. Mõnikord ka Klaus. Jegi proua Sonnemann jaotis wabad minutid tema ligidal mööda. Tema rõõmus, wärste olef, alati walmis nal-jatama, ta truusjädamlif, alandlif esinemine tegid ta kõigile armjats. Anne Dore hele naer kuulutas, kui lõbus tal nooremehe jeltjits oli wiibida. Temas oli nooremehe wastu nagu tänutunne arganud, jelt wõõra ilmumine mõi-ja oli ta südamesse arganud rahutust juutnud waigistada, mis seal sünnipäewast saadit wad-üttes. Ta mõitis nooremehe ilmsüütu naljade abil jälle tagasi oma muretuse ja tema jeltjits mõis ta onu Klausi wastu jälle olla wana jü-damlifusjega. Ta wiibis maalri jeltjits nii-palju kui mõis, nagu oleks ta tema ligidal enese tunnud julge olemat.

Klaus nägi jeda. Walusjad mõitlusjed mbl-lasid ta rinnas. Et Anne Dore Reimeri was-tu suurt poolehoidu tundis, oli päewaselge. Weel iial ei olnud ta waremalt ühegi noore-mehe wastu niisugust poolehoidu ilmutanud. Ja nüüd ei salanudki jeda, sama wähe kui Rei-mers, kes Anne Dorega kõige parema meelega jutku westis. Kui Klaus ei oleks uskunud, et Reimers noorele neiule mõits kardetawaks saada, siis oleks talle juba noorte inimeste sün-dimata otjekohesus pidanud üttema, et neil muud tunnet rinnas ei peitunud, kui ainult lõprustunne.

Reimers rääkis Anne Dorega heameelega oma tööst. Neiu oli sellest palju arusaamist ja tabam otjus selle kohta. Tihti otse imestas

Reimers neu seletuste üle; need erutasid te-da tööle ja ei riffunud iial ta helemust. Nagu ta kord isa kunstile oli kaasa tunnud, nii jäl-gis ta nüüd ka selle kunstniku tööd kunstitud-likult. Ta jõudis peagi selgusele, et Reimers tõsine kunstnik oli, kes julgesti tohtis tema isa jälgedesse astuda.

Ühel päewal ütles ta jeda noorele mehele ka. Selle filmad hakkasid säwama ja rind pai-sus ärewuses. Wastust anda ta ei jaksanud. Nii lustilik ja üleannetu kui ta muidu oli — oma kunsti asjus oli ta alati tõsine.

Ka Klaus tundis nooremehe waimuande ja ta olef muutus talle ifka sümpaatlikumaks. Wärs ärewat resignatsioon taimnistas ta ene-sele, et Anne Dore paremini ei mõinud wali-da, kui ta oma südame Reimeri jelt kinkis. Suu-re enesewalitsemisjega katjus ta sellega leppida, enesele alataja kinnitades, et Anne Dore noo-re maalriga õnnelikust jaab. Tema ei tahtnud jeda noort, ärkawat õrne tumestada, see kin-del nõu oli hal. Ta oli Anne Dore wastu weel lahtem ja wastutulelikum kui muidu, ja kui jell puhul neu pösed wahel õhetasid ja ta filmi iseäralik loit tõusis, siis mõtles ta endamisi:

„Ta märkab, et ma ta ärkawat arwastust aiman, ja tänab mind!“

Tal polnud aimugi, et Ernst Reimeri te-ratwad maalrifilmad juba olid saladuse jälgile jaanud. Noor maaler nägi warsti ka, et An-ne Dorelgi muud armjamat jutuwainet ei ol-nud kui „onu Klaus“. Tal ei jäänud ka nägemata, et need mõlemad inimesjed oma ar-mastust nagu saladust rinnas warjata püüd-sid. Ja et jelle saladuse külge ei tohtinud puu-tuda, tundis ta oma peenelundlikul mõitjil ka warsti. Ja keegi ei mõinud jeda õrna saladust ka paremini mõista kui tema. Randis ta ju ka ise jüdamas igatsust ühe armja, walgetwerd neu wastu, kes kodus täis rahutust päewa ootas, mil temal, Reimeri jelt, mõimalik oli te-maga pulmad teha. —

Ühel päewal sõitis Anne Dore noore maal-ri jeltjits, nagu tihti ennegi, wälja nõmmele. Ta wiis maalri sinna, kus kõige ilusam oli päikseloojaminekut waadelda.

Õidul ajasid nad lõbusat juttu. Klaus pidi neile hiljem jala järele tulema.

Kohal aitas Anne Dore maalimisraami ül-es saada ja istus siis rahulikult maalri lä-hedale murule. Päike jeltjits alles taewas. Nõmme kohal kirendas kõit. Mesilased jum-i-sejid mett korjates ja kandes. Muidu walitjes igal pool waitus.

Maaler tegi usinasti tööd.

Anne Dore mängis rohutõrtega ja wõitis

nagu unenäos kaugele. Raua aega ei rääkinud nad sõnagi.

Reimers sõltas pildi kallal õhetaval näol ja järavakil silmil. Viimaks lastis ta pintslil puhata ja waatas Anne Dore peale.

„Kui mul see pilt õnnestub, preili Anne Dore — kui ma seda nii ostan maalida kui tahan — siis ei karda ma mingijugust jurhd — ja pilt peab saama kunstinaatujel hea koha.

Anne Dore filmitses pilti terawasti.

„Täna olete õige uusin olnud ja oma asja hästi teinud“.

„Jah? Teie olete rahul?“

„Wäga. Geldööd on peaaegu lõpukorral. Kõit on hästi alustatud. Müüd pidage pool tundi wahet. Siis tuleb päikse loojaminek. Täna õhtul tuleb jellest juurepäranne pilt. Näete — seal need kerged pilwepärad ja seal pikad pilweliinid. Need annawad juurepäranne pildi, kui tuhanded päiksekiired nende wastu murduwad. Siin all nõmpepõõsad kõwera, oksliie puuga — peate weel pisut tumedama, hallima tegema, kerget violetti sisse panmes. — Seal kiviide wahel walitseb juba sabaduslik öö, ja puu oksline latw peab hiilgawa taewawärwi põhjalt mustalt wälja paistma“.

Reimers oli tähelepanelikult kuulanud.

„Teie olete maaler ja luuletaja ühtlasi, preili Anne Dore. Teilt õpin ma enam kui mõnelt professorilt“.

„Selle kõit õppisin isält. Tema õpetas mind nägema. Silmadega wõiksin maalida nii mõnegi ilusa pildi — kui mul aga osawamad sõrmed oleksid!“

„Sellest jaaks ajajooksul üle. Ja Teil oleks hea, preili Anne Dore; Teie wõiksite maalida, mis Teile meeldib, ilma mureta, kas see ta teistele meeldib. Minul on wiimane peasti. Aga: kerge on pilte maalida, raske pilte müüa. Mul on kodus juba kaks walmist pilti, mida keegi ei taha osta. Wäikestest mänguasjadest jaan lahti, nendest elangi, sest mu wana ematene tarwitab oma wäikeste paiuki ise. Tema on mulle juba küllalt õhwerdanud. Aga mu juuri pilte ei taha keegi. Need seisawad kunstikaupmehe juures kui naelutud. Pean nende eest talle weel rahagi maksma, et ta nad wälja paneb. Ja selle juures ei ole nad sugugi pahemad kui tuhanded teised, mida ostetakse“.

„Ka Teile naeratab kord õnn — see on minu kindel usk.“

Reimers õhtas.

„Kui see aga nii palju aega ei wõtaks!“

„On sellega siis nii rutt?“ naljatas neiu.

Reimers nitutas elawalt pead ja waatas neiuale truufüdamlikult näkku.

„Mitte minu pärast. Mul oleks aega oodata — kui ma selle juures ka wanaks ja halliks

lähekin. Mulle teeb ootamine iseenesest rõõmu — ka ilma tagajärjeta“.

„Siis soovite seda ema pärast, mis?“

„Jah — tema pärast ka — ja siis,“ — ta tõmbas taskust raamatu ja wõttis sealt wälja päewapildi, mis ta neiuale näitas — „ja siis jelle pärast siin.“

Anne Dore wõttis pildi ja wahtis ilusasse neiu näkku. Naerwatades filmitses ta pilti tüki aega.

„Teil on mõrsja — see on Teie mõrsja — eks?“

„Kihlatud me weel ei ole, aga meie armastame üksteist palawasti. Keegi ei tea seda peale minu ema ja Teie, preili Anne Dore, ja keegi ei peagi seda teadma, enne kui mul wõimalik on teda awalikult kosida.“

„Mina ei ütle seda kellelegi,“ naeratas Anne Dore nagu unenäos.

„Tema wanemad on väga waljud inimesed, kes maalrit päewawargaks arwawad. Minu wäike, walgetwerd Greete usub mind ja just tema pärast soovikingi mõnda tagajärge saawatada, et awalikult wõiksin kihlused wälja kuulutada.“

Anne Dore andis talle pildi wiitwatades tagasi.

„Magus, südamlik näotene!“

Reimers woogutas uhkelt ja järafilmiil pead.

„Kui Teie weel teda ennast näeksite — see pilt ei ole kuigi hea!“

Anne Dore süda tundis midagi isearalikkust. Esimest korda kuulis ta armastuse südamlikkust. Nagu oleksid ta rinnas jugulased häälbed helisema hakanud, nii helises ja laulis ta rind.

Unustades kuulas ta oma südame helinat ja jahmatas, kui Reimers edasi kõneles.

„Sellepärast olen ma Teile ja Teie onule väga tänulik, et mu nii lahkesti wastu wõtsite. Alati, sestjaadil, kui Teie ise kja pilte nägin, on mul olnud, nagu oleks see koht minu ainus õige koht. Ja ma tunnen — siin peab mul asi korda minema — kõik tungib mulle filma, mu käd on täis jõudu — esimest korda on mul südames kindel usk, et mu pilt õnnestub.“

Anne Dore oli liigutatud.

„Õnnestub — ka mina usun seda. Ja Teie peate muretumalt looma, Metsa mõis on Teile lahti, niikaua kui siin soovite wiibida.“

Reimers suudles neiu kätt.

„Täna Teil Teie lohus eest, preili Anne Dore — ka kui Teie onu Teile lahke loa peaks tühjaks tunnistama.“

„Seda ta küll ei tee. Onu Klaus on nii hea, ütlemata hea. Ja Teie olete temale armastaks saanud. Aga isegi kui tema Teil siin pidada ei tahaks, tarwitfen ma teda ainult paluda. Siis annab ta kohe järele.“

"Seft et ta Teid üle kõige armastab," ütles Reimers tõsijelt.

Anne Dore nägu löi lõffele.

"Jutustage mulle oma mõrjsaft," palus ta ruttu.

Reimers täitis ta soovimise. Ja ta sõnad muutusid ifka soojemaks. Nooruslik tung igatjus ärkas ja tungis ta sõnadest läbi. Anne Dore kuulas hingetult, ja ise oma igatjus järele ta filmist.

Ühtijalt jahmatas ta ja punastas sügavasti.

"Sealt ta tuleb," ütles ta palavas jahmatuses poolvaljusti oma ette.

Reimers vaatas tagasi ja nägi Klaus Hendriksoni meijast wälja astumat. Jälle naeratas ta, nagu oleks ta ilus ja kinnises neiu hinges iluja saladuse leidnud. "Sealt ta tuleb — tema" — mitte "onu Klaus" — hing oli onu unustanud. Klaus Hendrikson oli sel filmipilgul ainult "tema" — ei wähen ega enam.

Reimers wõttis pintslit kätte.

"Seal taewas algab kõige imetaolikum näitemäng — nüüd pole mul jutuwesimiseks enam aega, preili Anne Dore."

Neiu tõusis üles ja läks Klausile pikkamisi wastu. — Waewaga warjas ta oma ärewust. Ümeks kestis see kaunis tüki aega, kuni Klaus kohale jõudis.

"Herra Reimersil on kibe töö, ärme teda eeskita. Päikse loodeni on ju weel ainult wähe aega," ütles neiu wõimalikult ükskõikset.

Aga Klaus märkas ta filmis ja pöskedel arga leeki. Armukadeduse piinas andis ta sellele muidugi waletähenduse.

Nad jammusid ükskstei kõrwal edasi, igaüks oma mõtteid mõlgutades.

Anne Dore mõtles Ernst Reimersi ja ta walgejuukselise Greete peale. Kas neid kuidagi ei saanud aidata — ? Ta tahtis Klausile praegu selle küsimisega esineda, kui talle meele tuli, et ta maalrile oli töötanud waikida. Jälle mõis ta järele. Wiimaks küsis ta diplomaatlikult:

"Olen ma dieti ritas, onu Klaus?"

"See oleneb, kuidas selle peale waadata, laps."

"Tahtsin ütelda, olen ma nii ritas, et enesele wõin osta ühe suure pildi?"

"Suure pildi?" küsis Klaus imestades.

Neiu siltas lohmetult oma kleiti. Siis ütles ta otustamalt:

"Tead ja, onu Klaus — herra Reimersil on wana ema, kes õige waestes oludes elab. Ja ta ei saa laht pilti, mis ta maalitud, ära müüa. Sellest jutustas ta mulle praegu. Ja

siis mõtlesin ma, see wõiks teda aidata ja ta ema rõõmustada, kui üks ta piltidest ostetaks. Muidugi ei tohiks ta aimata, et meie oftjad oleme. See tõstaks ta enesejaladust, kui uskuda tohib, et keegi wõõras pildi ostis. See oleks meie poolt heategu. Kunstikaupmeest, kelle käes ta pildid müüa, tean ma tema oma juust. See peaks hoopis jalajas jündima, nii et ihegi kaupmehel aimu ei ole, et see sõpruse pärast sünnib. Ja see teeb Reimersile ka juurt refleksi. Kas ujud, et jeda kuidagi saaks toimetada? Ma soowiksin jeda nii heameelega?"

Klaus oli õige rahulikult kuulnud. Nüüd ei olnud enam wähematki kahtlust, et armastus Reimersi wastu neiu jelle mõtte oli annud. Waluja leplikusega wõttis ta jelle mõtte omaks. Ta tahtis armastatud neiu õnnelikuks teha, kas wõi ise oma õnne kulul. Juba mõne aja eest oli ta Ernst Reimersi kohta lähemaid teateid kogunud. Teated olid rahuloldawad olnud; tema wastu polnud midagi ütelda, muud kui et ta waene oli. Aga see ei olnud wiga. Kui Anne Dore teda armastas ja temaga ühine mises õnnelikuks jai, siis ei tohtinud tema. Klaus, jelle wastu olla. Mis ta jelle juures tundis, et wõinud olla mõõduandem.

"Seda wõiks teha, Anne Dore, Reimersi pildid ei wõi ju esiotja waga kallid olla: Ei ole ju juttu mõne Rembrandt'i wõi Rubens'i ostmisest. Wõid enesele juba lubada siin piut heategijat mängida."

Neiu wõttis onu käe alt täis rõõmjat agarust kinni.

"D — kui hea — kui hea! Wahest mõtled järele, kuidas jeda saaks korraldada?"

"Heameelega, Anne Dore."

Neiu filmad järele.

"Kuidas ta saab rõõmustama — ja siis weel tema — tema ema! See on tema pärast wististi juures mures. Ah, onu Klaus, estmest korda olen ma õnnelik, et nii jõukas olen!"

Klaus naeratas lahkkesti.

"Wõid ka jelle üle rõõmustada, Anne Dore! Kui raha ka kõiki soome täide ei wii, palju head ja ilusat on ta eest omelt saada!"

"Sa astud kunstikaupmehega warsti ühendusse, onu Klaus?"

"Juba homme."

"Aga ettewaatlikult, et Reimers midagi ei märka."

"Ole muretu — jelle eest wastutan."

Nad läksid pikkamisi Reimersi juure. See waatas ainult pealiskaudselt üles.

"Tere tulemast, herra doktor! Palun mind wabandada. Töö põleb mul käte all. Silmitsege kord taemast — inu on see — loitwa ilu imutus. Uppuda tahaksin sellesse!"

„Urge laske ennast eskitada.“

„Seda Reimers muidugi ei teinud. Kui ta wält oleks tema kõrwale jisse löönud, tema ei oleks töö juurest lahkunud. See hoidis teda finni tuhande sidemega. Alles, kui wiimane hell taewas kustus, wistas ta pintslil kõrwale, tõmbas jägawasti hinge ja waatas nagu pimestatult ringi. Klaus ja Anne Dore olid ta palawat loomist waltfist silmitsenud.“

„See oli ilus — niimoodi töötada on taewalik lust“, ütles ta, weel itka õnnistatud tunni nõiduwuses mihibides. Siis hüppas ta üles ja sirutas käsi. „Zumal — kui joobnud ma ise oma edust olen — ja sellejuures on mul hiiglanu!“

Kohe hakkas ta jälle wallatama ja kumberdas lõbusalt wantri poole, mis metsa ääres mämma all seisis.

Klaus ratendas hobuse jälle ette ja wahetajal pakkis Reimers oma pildi ja kraami wantrisse. Siis läks ta sinna ka ise.

Anne Dorel ei olnud lusti wantrisse minna. Tema täis Klausil kõrwal, kes hobust juu äärest wedas. Mii siis istus Reimers üksi wantris.

„Müüd olen ma enese arust, nagu mõni Juida juunalakuju, mida kõrgel elewandi seljas imestawale rahwale näidatakse. Mul tuleb siin taewatõrguises hirm peale. Mafkafsin heameelega wiisilinnuwend Saksa peuni, kui Teie kõrwal wõiksin jalutada.“

„Kannatage weel kaks nädalat, siis wõite jeda muidu teha ja ei tarwitse kulu lauda“, nokkis Anne Dore.

Maljarades ja naerdes ligines seltskond mõisjale.

* * *

Klaus Hendrikseni oli B. linnas, kus Reimers elas, ülitoolijõber. Seda palus ta pikema järelemõtlemise järele Reimeri kunstikaupmehe juure minna ja sealt ühe Reimeri pildi osta. Et ta selle juures nime ei tohtinud nimetada, selle andis ta talle teada ja palus ühtlasi, õstmiise juures õige diplomaatlikult talitada. Ettewaatliku uurimise najal oli Anne Dore teada saanud, et Reimers ühe pildi eest, jügismaastik, enam hinda tahtis saada. Ta oli sellele 1500 marka hinnaks määranud, ehk küll kaupmees selle juures õlgu oli tehitanud. Miijugust hinda tundmata maalri töö eest naljalt ei maksta. Aga Reimers oli selle juure jäänud. Parem jäägu pilt müümata, kui et teda muidu ära anda. Müüd tästis Klaus, et jõber just selle pildi ostaks ja, kui wõimalik, selle eest weel enamgi mafkaks. Urwatawasti oli kaupmees küllalt nii tark, et enne pakkumise

ära wotas. Kui talle enne hinna küsimist näituseks wõltsi, et ta selle eest üle kahetuhande ei taha maksta, siis ei lausunud ta nii oma kui maalri huwides wististi sõnagi, et pilt ainult 1500 makshab. Klaus ei jätnud sõbrale ka ütlemata, et ta Reimerile pigut reklaami tahtwat teha, ja palus asja jalajas ja targu ajada.

Põõrwa postiga jai ta oma kirjale wastuse. Sõber teatas Klausile naljatoonil, et ta asja wõimalikult hästi toimetawat. Õlgu ta aga julge, et kõik kõige paremas korras jündiwat.

Mii läksid mõned päewad mööda.

Reimers töötas hooga. Juba wara hommitul oli ta jahul.

Peale selle pildi, mis ta näituse tarwis määranud, regi ta weel hulga kamandid.

Anne Dore tõi talle ühel päewal ka oma isa wiimase poolelijäänud pildi alla. Reimers silmitsis jeda järeksilmil.

Sellest poolelijäänud pildist wõis Reimers wäga palju õppida, sest et see selgesti meisterlikult tehnikat ilmutas. Nagu oleks ta wõinud Albert Hendrikseni töö juures waadelda — nii wäärtusline oli talle selle pildi nägemine.

Ta tänas Anne Doret sõdamliku sõnaga ja pilguga, et see talle selle pildi toonud. Ja neiu oli heameel, et noortmeest ta püüetes wõis aidata.

Peaaegu iga päew sõidutas ta Reimeri wälja nõmonele. Mõnikord tuli Klaus kaasa wõi tõi nad õhtul koju. Aga enamasti olid nad kahetse ja ajasid siis tihti walgemerelijest Greetest juttu.

Anne Dore oil Reimeri usalduse wõitnud. Oma terve eluloo jutustas ta neiuale. Jutus-
tas, et tema, nagu ijagi, oli pidanud ametnikuks jaama, kuid maalimislust ei olla teda last-
nud millegi muu peale mõtelda. Ta olnud üsna lestparane õppur, jaanud enam laita kui liita. Ja tahtnud teda waljusega kohusetäit-
misele juhtida ja nende wahel tulnud libe mõit-
lus. Ainult heale emale olla tal tänu anda, et talle wiimaks ometi luba antud Müncheni min-
na — maalriks õppima.

Anne Dore kuulask poolehoidlikult, mõni-
ford otje hingetu põnewusega, kui maaler tema ees hoopis uue maailma laiaki laotas. Mis teadis ta oma waltfises metsamõisas Müncheni kirjust kunstnikuelust. Reimers oskas jutusta-
da naljakaid lugusid, aga teadis ka nii mõn-
dagi furb-tõstist, põrutawat lugu. Kuid lõ-
puks läks juut itka jälle Greetele, ja see jutua-
ine näis olemat lõpmatu, nagu Anne Dore hurni selle wastu. —

Reimers oli emale teatanud, kus ta wõ-
bis ja kuidas ta Metja mõisa jõudnud.

„Emalt kureleb Greete kõik, mis mind puu-“

tub. Kirjutada me üksteisele ei tohi — aga abiellu astume ühel päewal jellekipärast, ja kui ta kõik jugulased jelle wastu seisawad“, ütles ta Anne Dorele.

Ta ema oli Klausile ja Anne Dorele jüdamlikku, jooja tänukirja kirjutanud. —

Reimeri jalg oli juba jedawõrd terve, et mees jälle täia wõis, kui ta weel mitte laugele. Proua Sonnemann maskeeris jalga weel iga päew, ja Reimers kinnitas õigades ja aietades, et ta teda sellega ainult mõhast tahtwat wälja peletada.

Kuid proua Sonnemann ei lastnud ennast ehitada, waid tegi, mis arst käsks.

Klaus oli Reimerile ütelnud, ta jäägugi jita nii kauaks, kui talle jiti meeldib. Tänu oli ta tagasi liikunud.

„Meie jaame Teie jeltjst wähemalt sama palju kaju, kui Teie meie wastuwõtlikkusest. Anne Dorele kulub waheldus ära ja mina isepaan heast jeltjst lugu.“

Misjugune jalajane kangelaslikkus Klausile ettepanekus peitus, jeda Reimers ei aimanud. Jial ei tulnud talle mõttesse, et Klaus tema peale wõiks armukade olla, muidu oleks ta misjisti juba teed ja abinõusid leidnud, kuidas teda jellest jalajast waewast wabaštada. —

Ühel hommikul, kui Klaus Anne Dorega einelaul istus, näitas ta neile naeratades üht kirja, mis Reimerile tulnud. See kiri kandis kunstikaupmehe firma märki.

Neiu waatas Klausile särasilmil otja.

„On jee juba teatus müüdü pildist?“

„Wististi. Siin on wähemalt minu sõbralt kiri teatega, et ta Ernst Reimeri „jügismaastiku“ kahetuhande marga eest on ostnud. Tema on pildist pealegi waimuštatud ja tahaks enese jaoks ka Reimeri wäheima pildi omandada. Et ta wähe wähe wõtta ja tal ka wõimalus on enesele jeda toredust lubada, jiti tahab ta enne oma mõrsjat pildi wastu huwitada. Reimers on jelle teise pildi hinnaks kahelšajada marka määranud. Sel kombel jaoks ta meie plaani läbi kahelšordse abi.“

Anne Dore oli rõõmu pärašt kui meeletu. Klaus nägi ärdalt naeratades, kuidas õnehelt neiu silmist säras.

„Kuidas ta walgejuukseline Greete rõõmuštab“, mõtles neiu lõbuga, kui elawalt oma rõõmu awaldas.

Oleks Klaus jeda aimanud wõi Greetešt illdse midagi teadnud, ta jüdamest oleks raske torem langenud. Ja oleks Anne Dore teada wõinud, kuidas jee onu Klaus jüdamit oleks bergendanud, kui ta talle Greete loo oleks teada annud, — kas oleks ta walmis olnud jeda üttema?

Nii oleneb rõõm ja walu tihti wäikestest juhustest. —

Dohe jelle järele astus Reimers majast wälja ja sammus lehtla poole.

Ta kõnnak ei ilmutanud enam peaaegu midagi — jalg tõttas jälle hästi.

„Palun wabandust, et oodata lastiin. Minu sõbranna, proua Sonnemann, maskeeris mind weel hoollega. Ja et jee wiimne ford oli, jiti oli ta eriti tragi, nii et mul lõbu pärašt juukšed päästi tõusid.“

„Oli jee jiti nii walus?“ küsis Anne Dore õjawõtlikkult.

Reimers naeris jüdamlikult.

„Jnimene harjub kõigega. Kinnitajin proua Sonnemannile, et ma ta maskeerimise jarel tulewikus wajadust tunnen. Aga tema ei usu jeda.“

„Kui kõiki Teie sõnu uskuda wõiks!“ ütles proua Sonnemann, kes wärške kohwiga lehtlasje tuli.

Reimers pööras ruttu tema poole.

„Ma — Teie olete jiti, armastuswääriline halastajaõde. Teie ei usu mind jiti üleüldse?“

„Kui Teil jee kelminägu ees, mis Teil praegu on, — mitte sõnagi!“

Reimers lasks enda murtult toolile langetada.

„Ja jüst praegu tahtjin Teile kinnitada, et mul nälg on!“

„Seda usun ma ilma tõenduseta“, ütles proua Sonnemann naerdes.

(Särgneb.)

RÄNNAK.

Ameerika luuletaja WALT WHITMAN.

Üle kewade rinna, läbi linna ja maa,

Läbi õnesteede ja wana metsa, kust
sinililled, külwatud hallile pehile, wahi-
wad wälja,

Läbi rohu, mis lõpmatul murul kaswa-
mas kahel pool teed,

Mööda kuldkõrredest nisust, mis tõus-
nud on mustast maamullast,

Mööda ka õnapuuõitest, mis walged ja
roosad,

Kandes eneses surnut, kes määratud
hauda,

Rändab päewal ja öösel üks — puusärk.

Süli tühja asja pärast.

Rumeenia kirjniku Barbu Delavrancea jutustus.

Kui inimestel midagi teha ei ole, siis hakkavad nad üksteisega ülitsema. Sõna järgneb sõnale, ja kui üks neist asjast wahest ümberpöördukt finni hakkab, ongi tülki walmis. Rumalus luurab inimese mõistust, nagu hunt lambatarja. On ijeloom kuri, siis küwatagu tüllesid kõik tohad täis, kuid kaswawad ometi ainult nõgejed ja ohakad, ja kui jappi mehest, jänejeid kirikust, toeri, kel tringlid jaba otjas, ja Doonau wett üleaedje õuest ei leita, siis häda sulle! Seft pandagu eeskile kui palju tahes ilujusti tülge, temaft paraadhobust ometi ei jaal!

Wõnikord on lugu ka teifti, kui arwatakse. Si tarwitse olla juttu laiskuseft, rumaluseft ega tigheduseft, ja ometi tungib tundlikkus nähtawale, nagu wält selgest taewaft. Tema wõib olla ei mõtelnudki midagi paha, kui ta mulle midagi ütles; ta waatas wõib olla ainult poolle pilguga üles, kui mind silmitseft; mina wõib olla andsin talle täie käega, ja tema wastab mulle iisna jahedalt: „Aga miks ja enesele siis nii palju kulu teed?“ Ja sel liugustikul ei ole enam pidet enne, kui all orus. Peaft sõpruseft jõutakse nii kaugele, et ju peale wiltu maadatakse, ja kadetus ning kija tõuseb just siis, kui ustatse, et ilmas peremees ollakse.

Nii on asi.

Seft kui kofe iga sõna kuldkaalule pandaks ja iga pilku külmarpuga tahetaks mõõta, wõi kui lugeda tahetaks, kui mitu klaasi külaline sinu juures weini jõi, et, kui sina tema juure lähed, sina temast maha ei jää, siis on sõprus otjas; jekt armastus on kord juba niijugune, et nõõri faelas ja troppi juus ei jalli.

Kes on kuulnud leppimatuseft ema Jana ja ema Gira wahel ja ei ole sellejuures endale weel risti ette löönud?

Näift naabreift, kes nad enne olid, on nüüd waenlased jaanud, kes üksteift surmawalt wihtawad, nagu kõik talupojad teawad — noordest neidudeft kuni wanajadeni. Jjegi lapsed imestawad, ja kui nad, keppidel ratsutades, nende majade ees seifatawad, siis kashuwad nad mõnda pilku finni püüda, ajawad förwad tifti, et mõnda sõna kuulda, et siis tuhatselja edasi traatwida ja jutustada, et asi korras ei ole, et inimesjed pahad on, üksteift petta püüawad jne.

Ema Jana ja ema Gira olid lesjed. Ema Janal oli tütar, Jrene, ja ema Giral poeg — Raducan.

Mõlemad olid oma kadunud meestelt head tohad pärinud, piijut raha, wiifapuu- ja lille- ning juurwiljaatad, kõik ilujust laudaiast ümberitjerud, nii et sealt läbi ei nähtud, ja kibuwit-japõõjastest warjatud.

Nii ütlesid nad alati üksteisega rääkides:

„Zuimene on ainult siis waene, kui ta endale joowib, mis tal ei ole, ja sellega ei lepi, mis tal on; kes ligimese warandust himustab, ei ole tunagi aus; jekt kui tal wõimalus on, warastab ta jelle; jellepärast on hea, kui inimene oma alale jääb.“

Ja kui nad üksteift töõle kihutajid, lõuendit nagu walget wõõd risti üle õue pingule tõmmates, wõi kui nad maulmarjapuudele ronijid, et eneste põlli lehtedega siidiusõide jaoks täita, siis trööstijid nad üksteift wastamijft järgumiste sõnadega:

„Näed, naaber Gira, kes wähejega rahul on, jellele annab Zumal. Meie ploompuede õjad otse murduwad, nii on nad ploome täis.“

„See on õige, naaber Jana. Ah jah, kuidas on siis lugu sinu siidiusõidega — hea? Minu omad jõõwad enda peaaegu jurnuts!“

„Paremini ei wõiks lugu olla. Criti juurte kulmudega siidiusõid paisuwad terwijes, nad on nagu kunstnikud ja näewad wälja, nagu oleks teegi neile kulnud peale joonistatud.“

„Jah, kuuled, Maarjapäewaks peaksid ja kõige raswajema sea ära tapma, ja siis anname taga atas juurepärake peo, jekt kõik on meile meelepärakeft lainud. Ja minu Raducan on poisj — tulemijepäewaks jaab ta 17 aastat wanaks ja ta juhij hobuseid paremini kui ta waene isa — Zumal ülendagu ta hinge. Buhasstab hobust, siis puhastab ta tema hoolega; jäägu ta terwet, jekt kui ta eite wõtab, wõib ta wankri wiite tjeentmeriga üles tõsta.“

„Ah, armas naaber Gira, mitte nagu oleksin ma tade, aga ma ütlen sulle ainult, mulle teeb jee palju muret, jekt hoopis teine asi kui poisjiga on tädrutuga lesjemajas. Minu Jrene on wirt laps, nagu ta jeda enam olla ei wõiks, aga ta tunneb weel itka, et ta majas weel selgroots ei ole. Waata, hoopis teine asi on, kui mees talus on: kuhju ta astub, seäl walitseb ta oma pilguga kofe terwe maja ja õue üle; julgloomad, koer, siga — kõik poewad aralt förwale; jekt kui peremees mõõda lähed, siis pole jee nali. Luleb aga Jrene, siis rebiwad koerad teda kuest, siga ajab koonu püsti ja nõuab

lütta, laiad pardid jätavad wana sünapaika, foguewad ta ümber ja ajawad nokad laiali."

"Ja mis ja arwad, naaber, kas ei wõiks siin fokkulepet teha? Kabetseksid ja, kui kabetstaluft teeksite ühe, kabetst lauast ühe juurema, et loomad el perenaine oleks, keda nad hoiawad, ja peremees, kes neile kärke annab ja jee-ga sinulgi tütar ja poeg on ja minul poeg ning tütar?"

"Sumal andku jeda, naaber!"

"Jah, kas ja ei ole märganud, kui armsad nad ütsteisele on? Ja siis tuleb ka aeg, kus wanad wanade ja noored noorte poole hoiawad."

"Sumal andku jeda, naaber!"

"Jah, nii muutub inimfond. Juba hommikul wara näen ma siin — üks süles, teine jelsas, kolmas leiwatünnas — ja wanaema siin, wanaema seal — ja ja ei tea siis, mida pead tegema."

"Sumal andku jeda!"

"Oleme ju ühte usku, ja oma lapsi ei anna ometi ka mõnele greeklasele, bulgaarlasele, türl-lasele wõi tatarlasele."

"Sumal hoidku, naaber!"

* * *

Ühel päewal hakkas ema Gira, pärast paljuid häid sõnu, nii nagu umbkaudu torkima, ilma et sellejuures vähematti paha oleks mõtelnud.

"Uga armas naaber, kust jee tuleb, et ja seintele, mis nii piimwalged, mullaplekid jätad? Natuke kustutatud luoja, pijut jdelutud liiva, ja ast on korras. Ka majal on oma nägu, nagu meil. Mis ja ütlesid, kui mind lord tahmase näoga näeksid?"

"Unustasin paraku, Sumal karistagu mind!"

"Siis, naaber, on jee ju neiu ast, et majas puhtuse eest hoolitseb. Nii tegid jeda ju meie esivanemadki."

"Uga, armsam, mul on ainult üks neiu, mitte kümme. Kes peab siis willu kraafima, wärtnat muristama, pühkima, wett tooma?"

"Ja maistwarred ning kormitajadored wedelewad alati ühe ees. Kuid laud ja õu peab puhas olema. Mis ja ütlesid, kui sulle mustal laual süüa annastin?"

"Üsna õige, armas Gira, kui kummardan, peab kõik tükk-tükilt üles wõtma."

"Uga, naaber, et lase enesele ometi ütelda, õu on tüdrukul koristada. Kui talle jeda nüüd fätte ei õpetata, ei õpi ta jeda iial. Kui tema fätt ei pane luua külge, ei ksenda luud rial, ai!"

"Jah, ja wõid aga ka uskuda, et inimeljel fueteistkümmne-aastajelt weel iial pole olnud fakteistkümmend silma."

"Kord wõid ju laiskujega leppida, aga teinekord waatad talle järele, ilma et ise tahaksid. Laiskus on jiga . . . Sõga kõhu alt, teine kord — kui ja keda ta lööb — tuleb ta ometi tuppä."

"Waata, jee jutt on inetu, jest minu Jrene ei ole iial laisk."

"Wõib ju olla; aga kui mina weel olin nii noor, kui tema, siis keerutasin kanna peal ümber; kõik asjad pidid oma kohal jeeisma. Seesmisjed toad olid kui klaasid, õu oli nagu plaat, ja kui kiwisste raajufesegi oleks kormale nihkunud, mul oleks wõidud kaevarred küünarnukist jaadik maha raiuda."

Sellest oli ema Janale küll. Ta armastas tüdart kui filmatera. Ta tõmbas wihajelt ühe okja maha, roobitjes lehed põlle ja ütles kõhatades ning juud pühkides:

"Koh, armas naaber, igauks pejeb oma peju ise omas wükünnas ja kas ta jark nii walge on kui õis wõi nii must kui jüsi, igauks kannab jeda oma ihul. Minule on Jrene kõik, mis mu süda wõib ihata, ja kui ta millegis etjib, siis ei wõi ma ju tal nahka üle kormade tõmmata. Ta on ju ka alles laps, ei ole päikse pealt alla kuktunud, ja pealegi oleb wististi jiragi ju oma Raducaniga nii mõndagi läbi elanud."

"Sumal hoidku! See on kuulmata! Kus ta siis õieti elab? Tal ei ole ju mahtigi olnud midagi sellejarnast tundma õppida!"

"Nii siis — nägemiseni!" ütles ema Jana ja, põlle wõõ waele pistes, tuli puuladwast ruttu alla.

"Nägemiseni", wastas kuivalt ema Gira, ja siis kogeles ta, nagu oleks ta juba ammu selle peale mõtelnud, aralt ja uhkesti: "Homme on kete kord. Kas tulete meile? Kas peame teid lauale ootama?"

Uga ema Jana tungis ploompude wahelt läbi ja ümises:

"Näeme — tuleb kord õunapuhastamine — kord majakoristamine — tuleb — näeme! . . ."

* * *

Koju jõudes, wiskas ema Jana lehed keft tuba põrandale. Siidiusid ronidid pakjudes, pruunides falkades lehewaitbale. Tema aga ei filmitjenud neid, ei ütelnud neile ka head sõna, kuna ta muidu neile ikka häid sõnu ütles ja neid õrnasti filmitjes.

Jrene kraafis willu.

Ja Jana ei küsinudki enam, mis ta teeb, waid kahmas kohe luua toanurgast ja hakkas

ruttu paari kõrmitjakoort ja laht-kolme maifi-wart tofku pühkima, kuid neist ei saanud õiget pühkimehunnikutki.

Siis mõttis ta ruttu tükkise lupja, kustutas selle ära ja pühkis paar korda üle seinu. Zrene jättis wärtna seisima ja läks wälja ema juure, kes sõnalaujumata töötas.

Meiu õhuke, woldikas jätk laiade, lähikeste warrukatega ühines kiiinarnukfide juures kleidipalstistusega, oli selgroo juures kinni ja katkis kitsalt ümmargust, terna rinda. Nii õrnad olid ta põsed, nii puhas ja selge ta unistawate, niiskete, selge filmade waade, nagu kolme-päewa wanusel wafikal, nii et koha oleks mõinud aru saada, miks see emale walu tegi, kui ta Zrenet kas wõi wäike sõrmega puudutati.

Ema Zana oli murelik, nagu ta seda enam kaua ei olnud. Tema hinge peal lajus raste koorem, sest ta pühkis kord luuaga ja äigas siis täiega üle hallide oimukohtade ja liigutas huuli, nagu oleks ta enefega rääkinud. Natufese aja pärast awas Zrene oma ara juu ja ütles talle hellasti:

„Aga mis sul ometi on, ema? Kes sind wihastas? Retrafin willad ära, miks ei ütelnud ja m u l l e, et tarwis on õuet pühkida?“

„Ei midagi, laps“, wastas ema Zana, „maailm on kord niijugune, nagu ta on. Ei ole õue pühitud, ei ole seinad puhtad; kord see, kord teine, ja see jõbb südant. Mis tädi Girasje äkki on läinud... Wististi tuli ta täna pahema jalaga woodist wälja...“

Zrene wajas mõttesse.

Kas ütles ema Gira talle mõne paha sõna? Kas teotas ta teda? Ja mis tema meelest kõige imelikum tundus oli, et ta endale ei ojanud ette kujutada, kuidas keegi mõiks paha olla, eriti Gira, kes alati wanemate sõnadega üle läwe astus: „Termitagu sind Sumal, südamekene!“ — „Dled itka terwe?“ — „Mis on uudist?“ — „Zrene, ta teine põst!“ — „Nii, nüüd ta filmad“ — „Nii, ja et ta ilusasti juureks kaswad, ja oma ema kullake!“ —

Kas siis inimene tõesti mõis teine olla, kui ta enmast nättab? Kui ema Gira oma kandaues seisab ja anede peale waatab, kuidas nende pojad jõwwad, kui ta waatab kanade ja kanapoegade peale, kes teri nokivad, ja kalkunite peale, siis paneb ta käed puuja, ta filmad sõrawad ja jügawast südamest woolawad siis sõnad: „Ohetama peate terwijest, armsjad - sulgloomad, ja jugu tegema kui liitwa mere ääres!“ See tähendab ometi, et ta sulgloomade wastu hea on. Kuidas mõis ta siis nüüd tema ema haawata? Ja pahane, et asja seletada ei oska, toetab ta pea seinale ja küsib emalt:

„Kuidas see on, kui inimene pahaks saab? Kas unustab ta siis kõik endise? Kas ei

mäleta siis enam midagi? Kas ei pööra ta iial enam ümber?“

„Ah, Zrene, armas laps“, wastab Zana kibedasti naeratades. „Niijugune on kord inimene... pöörab ümber, nagu pääjud tagasi tulewad... aga tead, kui joolane wihm wäljale sajab, lehed ära põletab, kõrre ära jõbb, siis ei kaswa wili enam...“

Zrene õhtas.

Tal oli nutt waraks, aga ta häbenes. Paljugi ei meeldinud talle ema sõnades.

„Ema, homme on pühapäew ja kord on meie käes; kas läheme tädi Gira juure lõunale?“

„Mopi ube keetmijeks ja hommikul küta ahju, teeda pijut paprikat... meie jõome kodus.“

Nii wastas Zana ja läks maija.

Zrene jäi seisima; palaw hoog käis ta kehast läbi: parem film jügeles, kõrw põletas ja kõrri fugistas midagi; ta ei suutnud enda üle enam kauemini walitfeda, waid hakkas nutma, nagu oleks ta ühe mõlematest emadest hauda wiinud ja ei teadnud ometi: kumma.

Sel pühapäewal ei jõbnud nad koos. Ja ühel kui teisel oli jst kahju. Ema Gira mõtles endamisi:

„Nii see on... mõõndan, et olen süüdlane... aga just sellepärast, miks ei taha nad minu juure tulla? On kurb, kui jääsest koha tehakse elewant...“

Ema Zana katjus pahandust alla fugistada:

„See küll... mõõndan, et ilma põhjusega tundlikuks jain... aga kes algas?... Ja kas oleks see siis midagi hirmjat, kui ta kord siia tuleks ja minule wiisakalt ütletks: „Pane nüüd ruttu walmis ja tule meie lõunale...“

Nii läks see päew-päewalt edasi, kuni nad üksteist kartma hakkasid.

Espialgul soowisid nad üksteisele weel „head hommikui“, pärast pöörsid filmad kõrmale, lõpuks teretasid üksteist ainult weel nagu poolunes.

Ja eriti talwel kurtfid nad oma häda lastele, kes kurtwalt ja waikides kuulasid:

„Di, aga kui ruttu Zana minust mõõda lipjab... nagu tormituul!“

„Selbe taewas, aga Girast on nonn saanud, lõõb filmad maha, kui minust mõõda läheb... nagu oleksin ma kellegil filmad wälja küünistanud.“

„Aga misjugune wigur see on! Ennem läheb Zana porist läbi, kui ta minuga kõnniteel tofku juhtub!“

„Näed, Gira lasjab wihma jadada, Gira kuiwatab; ta on pilw, on tuul, on päike — tema päralt on teed... waewalt näeb ta mind,

fui ju üle tee jookseb, nagu usuks ta, et mina olen tee külge kasvanud."

"Tead, Raducan, et Jana ämbri lastis maha kukkuda, kui nägi, et mina tahtsin kae-wale minna? Kas oleksid wõinud jeda mõtelda?"

"Zumala eest, Frene, südamekene, nii tões-ti kui siin minu ees sejad: olin kiritus, hoidsin küünalt käes, tahtsin tema küünlast jeda põle-ma panna; forraga tegi ta, nagu oleks jee ta käest maha kukkunud, kus ta kustus. Kõik nai-sed nägid jeda."

Mõnikord tuli Raducan ema Jana juure, aga seisis nagu õhus. Nii läks Frene nüüd ka Gira juure. "Mis te teete" — ja jee oli kõit.

Nii läks peaaegu terve talw mööda. Nad ei waadanud tihti sinna poolegi, kas teije korsk-ten ka suitses. Kui kuuldi, et teine puid lõh-kus, wotas teine, kuni jee lõppes, et teine teda kas wõi läbi aiagi ei näeks.

Nüüd on aga küünlapäewal kõige juuren patt, kui mitte ešwanematekt päritud kwanbeidki ei täideta, kui üheskoos juustkooki ei jööda, kui pois ja tüdruk jama laua peal halwaad*) ei lõika wõi wähemalt kaht halwaatiikki kahe küünla wastu ei wahetata.

Lumi ei kolm peolauust paks; korstnatekt tõusid juitusjambad nagu hiiglapuud. Ohtul tuli kerge udu ja mattis linnakeje oma hõlma. Waewalt paistis aiad ja katused sinikast aurust wälja. Naabrite afendest langesid kahwatud-kollased tulekiired.

"Wii ruttu, Frene, küünlad ja halwaa tädi Girale", ütles ema Jana; "ma waatan seni õunatoogi järele."

Ja kui neiu lahkus, ümises ema Jana, kel nõu oli Girale wiisakalt wastu tulla, alataja oma ette:

"Nagu oleksid nad mõne jünteu teinud, kui ejiimesena oleksid tulnud..."

Kui Gira Frenet halwaaga ja küünlatega nägi tulewat, tõmbas ta otksaese kipra, kärju-tas nina ja mõtles:

"Ahaa, nüüd tahab naaber mulle küll wiist hädi teha sellega, et head eeskuju annab?"

Ja ütles:

"Helde taewas, on need aga torebad küün-lad! Selle ilmaga põlewad nad tulewa aas-tani!"

Küünlad ei olnud nimelt küllalt head saanud. Waene Frene juudles ema Gira kätt, joomis Raducanile head sõõd, lõi filmad maha ja lahkus siis kurwalt, nagu ei saats ta inimes-dest enam aru.

*) Halwaa — Türgi toit, walmistatud pähtlast, seesamist, jahust ja meest. Oli meilgi müügil.

Raducan tuli ka ema Jana juure. Jaina jümitjes teda kõrwalt, ta pilk tumenes ja ta ütles, pead wiltu õlale lastes:

"Di! On jee aga ilus halwaa! Et ma jelle kallal oma õualuid ära ei nikasta. Kust te siis niipalju pähtlaid jaite?"

Peab mõndama, et halwaa kunnis lagu-nud ja piisut palju küpjetatud oli, ja päht-laid polnud temas ka palju näha.

Raducan punastas, jurus mütti rinnale, ütles mõned kohmetud teretusjõnad ja waatas kõrd Frene peale, kes waewalt juutis piirraid tagasi hoida. Siis läks ta. Ühe juures ümi-jes ta, kibedaks tehtud niimõist waenust:

"Zumala eest, niihästi minu kui tema ema on mõistuse kaotanud!"

Nii muutusid nad waenulikuks, ilma et jeda ije oleksid tahtnud, just nagu oleks kurat oma jaba nende wahele piisunud. Üks neist pomi-jes j i i n, teine j e a l pool.

Ühel hommikul oli ema Jana arust, nagu oleks Gira loputuswett üle aia tema õue wala-nud. Nagu keerdormist tabatud, lähenes ta wihajelt ja hüüdis Frenele:

"Nüüd on aga kannatujel ots, Frene! Kas ta siis mingijugust teist kofta ei leidnud, kuhu oma jolki walada? Mina ei liiguta kätti, et teiste mustust ära koristada!"

Kaks päewa hiljem walas temagi solgiwee ja wiskas weel muud mustustki Gira krundile.

Naabrid ja nende naabrid hakkasid josis-tama: mõlemad wanad on täitja waenujalal — hoiawad üksteijest eemale — jümitjewad üksteist kõõrdi. — Aga jee on ka juba liig nen-de wanaduses ja nad teewad enda naeruwäär-jeteks."

See jutt uimastas nende kõrwu ja ajas neid weel juuremale wihale, ilma et rahu pea-le oleks wähematti lootust olnud, — mis nende jüdanct kõige enam jõi.

Ühel päewal — oli juba kewade tulemas — kahmas ema Jana Frene põllest kinni ja käre-tas:

"Näed, ja ütled ifka, ei tea, mis ja kui-das — aga kes on siis minu ploomipuud aia ääres ära rikkunud, kui tema mestis ei ol-nud?"

"See wõis ju ka tuul olla, ema", wastas Frene.

"Ah, lori! Ainult minu petmisjeks! Tuul murrab küll paplid, pirni- ja õunapuid, aga mitte ploomipuid, kui neil weel lehti ega wilja küljes ei ole. Ei, ei, ole aga rahulik, küll lä-hewad tormid temastki üle!"

Ja kaks päewa hiljem hakkas ta ploomi-puude õffi lõikama, mis tema aeda ulatasid. Ploomipuud aia ääres wähenesid nüüd poole-wõrra ühele ja teijele poole.

Kõik naabrid löid käsi kokku:

„Zumal hoidku!... Urgu iial enam sündigu, mis sünnib!“

Lumi oli ainult veel kolm sõrme paks, ja juba idanesid lumelilled. Ema Zana astus majast välja ja läks nagu mõttes aeda. Mis oleks ta selle eest annud, kui teda oleks rahule jäetud ja wana sõprus jälle oleks maksma hakanud!

Ja kuna ta neid mõtteid mõlgutas, tuli talle korraga nii ette, nagu läheneks üks must kasujakk aiale ja wistaks üks käsi ühe furnud warese ta aeda.

„Nii, nii! Nii siis tehakse tema lahkuse üle veel nalja? Tema kahetseb, ja teised pilkawad ning puistawad talle kirbud kasukasjale? Noh, eks ma näe, kes kauemini oskab!“

Ja üsna tajatesi hiilis ta warese furnuteha juure, mõttis selle tiimaotjast kinni, keerutas teda paar lorda ja wiskas ta siis, nii kaugese kui jaksas, Gira aeda.

Warese lendas jälle tagasi, tuli jälle ja lendas uuesti tagasi. Kumbki wana wotas warest, mõttis ta üles ja paiskas tagasi — ise wihased kui lused, walmis üksteise kallale tormama — oodates, mürihede ja pomihedes, millal jälle jaaks furnuteha naabri aeda paisata. Siida hüppas neil rõõmu pärast, kui kuulsid, et furnuteha kukkus. Zana lahkus, ja Gira jäi paigale. Zana tuli tagasi, ja Gira lahkus. Niisuguse wihaga urisewad koerad wastamisi, kui neid aed lahutab.

„Mis jee tähendab, minu aed on Zanale prügikastiks“, ütles Gira, Raducaniga rääkides, kui ta kilmetawaid sõrmetsi hõõrus.

„Miks ei roojasta ta parem kohe maja? Miks ei panda mulle nuga kõrile, kui oma wäljahetted õue wiskab? Zrene, mu süda, et sa iial enam oma jalga sinna ei tõsta!... Zri-mejed peawad mõtlema, ja sured igatjusest — ja talle järele?“

Nii kurtis Zana tütrele.

Gira jellewastu kipunud haledas wihas:

„Raducan, üks ja üks on kaks. Koer, kes usub ühele kerjamas käib, ei walwa maja. Kahest lähest üks: minu wõi tema oma!... Wõi tahad, et naabrid ütlewad, sina olla nende poolt nõiutud?“

Lapsed paluwad waikides, ja mida enam nad paluwad, jeda enam ihkawad nad üksteist näha, üksteisele südant välja puistata.

Wanad nägid tulekahju filma ees. Mõni-ford nägid nad und, et nende maja põleb, et tütrkajad liginewad.

Nii wihased olid nad üksteise peale.

Nad olid wihale andunud, et Zshand hlastagu. Mis pidi Gira ühel päewal mõtle-

ma, kui nägi, et aial mõned lauad puudusid, just seal, kus tema piir algas?

„Sa! Kannata, proua Zana... Seda teed ja mulle?“

Kats päewa hiljem, öö tulekul, hakkas ta laudu ema Zana aiast välja murdma. Ta kistis ja kistis, kuni ta aiast nagu aknast läbi nägi.

Kui Zana jeda kuulis, oli ta enam furnud, kui elam.

„Nii, nii, nii?... Hea küll, hea küll, hea küll!“

Kesköösel tõusis ta Zrene kõrwal tajatesi üles, pani riided selga, tõmbas riimi ukse eest ära ja tormas otsekohse aia juure. Ta mõttis ja mõttis, siit sinna, siis, kui oli selgusele jõudnud, misjuguine aed ema Gira pärast, hakkas ta põikpuid välja kiskuma.

„Näe, kui asi nii on! Näe, näe, näe!“

Palmipuude pühaks olid aiast järel jäänud ainult postid, nagu kammid harwad hambad.

* * *

Rüüd oli hea. Wanad olid wõidelnud hammasteni, aga mis süü oli lastel? Terwe elu olid nad üheskoos mööda jaatnud. Lapse-aa aiapõõsastega, liblikatega, õrnade aprikoosidega, mõistatuste ja muinasjutudega, todutäijate-lugudega, mis nad üksteisele jutustasid — lapelik ettekujutus, et neist saab „mees ja naine“, kui Raducan tuli liiwafõelaga, nagu oleks ta tulnud wiisakoormaga, ja Zrene, rätikuga pea ümber, wotas teda metsiku roosiheki paksus warjus... Raducan tõi talle taewa-mõtmeid ja rosmariini, jeda ja balsamiini lehti neiu rinda, neid kõrwataha panemiseks. Jah, raske oli üksteiseta elada!

Ja nii, päew-päewalt wanemaks ja waitjemaks jäädes, armastajid nad üksteist — mida pikemaks aeg läks, jeda südamlikumalt.

Kuipalju jutustas neile kewade oma lilledega, juwi oma wiljaga ja lustilik linnukoer? Kuipalju tundsid nad, ilma et jeda ise oleksid mõistnud, kuidas nende õlad üksteise najal leekisid! Ja kui Raducan 16-aastaselt piitsuhobuje selga istus ja piitja plaskutas, ning Zrenele Zumalaga ütles, siis oli ta uhke, aga oleks kõik hobused ja wankri ära annud, et mitte Zreneft lahutada! See wahtis temale siis järele, kuni ta filmist kadus ja kellafölin kustus, wõi tolmupilw ta enesele mattis... .

Kui kahju — kui kahju!

Lapsed olid kõik lustilikuse kaotanud: raske pea, raske süda, wäsinud filmad, kahwatanud põsed.

„Raducan, pojukene“, ütles Gira temale

Ülestõusmise pühäl, „mis ja oma juukseid ei kanni? Ja mis sul on, et näost nii kahwatu oled?“

Raducan waitis, aga wanaeit heitis wargse pilgu eemale ema Jana poole ja pomises midagi oma ette, ise kõwakskeedetud muna silles.

Ema Jana soendas ennast Irene seltsis päitse käes.

„Irene, mu südamekene, sa oled ju kleidid nõõbid ettepoole pannud, põlle wastuoksa ette sidunud ja inetud pärlid täna — juurel pühäl — kaela pannud! Ja sa oled murelik... mõiks manduda, et jeda meelega teed.“

Irene waitis.

Ema Jana waatas kord ema Gira poole, kobas pead ja ohtas:

„Ja jah, ja jah!“

* * *

Misjuures toredad, mõnusad õõd!

Hõbesele kuu ujus tumesinises, selges õhus.

„Raducan, mis lähed sa õõsel alati wälja? Oled sa haige?“

Mii hõstas Gira kehtõõsel. Pois ja hilis ukse juure, tajaksti kui kaks.

„Irene, armas, kuhu sa lähed... alati lähed õõsel õue... on sul midagi wiga — mis?“

Mii küsis Jana, unest üles ehmatades; aga Irene mastas taja ja wariwawal häälel:

„Ah, mis weel!...“

Lihawõitenädal ei olnud weel möõda. Gira ja Jana ehmusid unest üles ja kobasid laste asemel, mis kühjad olid.

Üks ja sama mõte walgatas nende peast läbi. Nad löid risti ette, panid ruttu riided selga ja läksid wälja, filmadega igale poole ümber waadates.

Nad läksid oma wiljaaeda. Wargfelt hiilisid nad õõswate puude all edasi. Kui nad leff aeda olid jõudnud ja aia poole waatasid, millest ainult postid järele jäänud, jäid nad kiwistunult seisma, imestades selle üle, mis nägid. Maapind keeras nende all ringi.

Postide wahel seisid Raducan ja Irene üksteise kõrwal ja andsid üksteisele töõtuse, mitte enam nutta. Kuu seisis nende kohal nagu hõbekaaler ja walgustas nende walgeid riideid.

„Ütle otsekohelelt, Raducan, on sul film?“

„Mul mitte... aga sul?“

„Mul ka mitte...“

„Irene, kas tahad ära minna, ütle otsekohelelt?“

„Mina ei... aga sina?“

„Mina ka mitte.“

Wanad luurastid kui kaks jahikoera, kes metslooma nähes kaela pikka ajades liikmata seisawad. Nad waatasid üksteisele otsa ja ei julenud liikuda.

Seal wõtsid Raducan ja Irene püüest kumbki muna wälja ja löid üksteise wastu.

„Kristus on üles tõusnud, Irene!“

„Tõesti üles tõusnud, Raducan!“

Raducan juubles Irenet.

„Õõme terama otsaga ka“, ütles Raducan.

„Tahad weel kord?“

„Kristus on üles tõusnud!“

„Tõesti üles tõusnud!“

Ja Raducan wõttis neiu ümber kinni ja juubles teda.

„Irene, oled sa ema Jana wastu sõnakuulmatu?“

„Ei, Raducan, Jumal hoidku!“

„Mina ka mitte! Aga kui nad ei lepi?“

„Kui mitte?... Siis kukutan enda kae-
mu...“

„Sa mina hobuste alla...“

Wanad wabisefid. Surmamärin käis neist mõlematest läbi ja nad lahkusid, nuttu tagasi hoides ja kartes, et lasti ehmatamad. Terwe õõ nutsid nad. Mis, pidid nad lasteta jääma?

„Mina olen süüdlane!“

„Minu õõnes pea!“

„Minu trofimus!“

„M i n a lähem tema juure!“

„Mina? Ma poon enda ta uksele üles.“

Ja filmad ei läinud neil hommikuni kinni.

Lapsed maqasid alles wäsimuse pärast. Nemad aga läksid kahetjedes üksteise poole teele, järele mõteldes, mis kõige pealt ütelda. Silmi üles tõstes, seisid nad üksteise wastas, just postide wahel, kus lapjed oma sõidant olid tähendanud.

Filma sõna lausumata andsid nad üksteisele kae ja waatasid kaua üksteise otsa.

„Maaber Gira, kel on nüüd enam mõistust — meil wõi meie lastel?“

Gira löi risti ette.

„Kas ma sulle ei ütelnud, et kõit maailmas korraldub, kui see seal ülewal jeda korraldada tahab? Kuri äsitas meid ja ütles: „Koristage aed ära!“ Aga armas jumal ütles: „Pea küll, kirrat, sina koristad aia, aga mina teen kahest talust ühe...“

* * *

Kümne aasta pärast olid nad wanaemad lumivalgete juustega ja silmitsefid wäikseid tappelapsi, kel kenad krajupead...

„Tõesti, Gioea on jarnane emale, nagu üks weetill teisele...“

„Tõesti, Udrea on nagu isa juust kuffunud, wõta wõi jäta!“

Nii ajasid nad juttu ja läksid akaatsiate warju tagasi... sest nii pidi see olema...

Pudel Malaga weini.

Hollandi kirjaniku Werner Heerivaardt'i jutustus.

1.

Herra de Rointel elas arwata aastal 1721 Pariisi äärmises lõpus, Clevy tänaval, ilusas palees, mille aed wastu wali seisis, mis linna alewist lahutas. Kui rauherra, pihendas ta enda ainult oma ametile, tõusis warakult üles, saatis õhtud kirjutustos mõõda ja käis harwa seltskonnas.

Wastandits oli talle poeg, rüütel de Rointel. See mees oli enesele juhtimõtteks wõtnud: „Inimene elab ainult kord!“, ja tuli alles siis koju, kui isa juba päewatööd oli alustanud. Sellepärast wõib aru saada töökast isast, kui ta pojast ainult wähe rõõmu tundis. Kuna aga etteheited ja manitjused wilja ei kannud, siis oli isa, et ise oma töös mitte ehitatud olla, sunnitud pojale eluwiiisid täit wabadust andma ja teda oma eluruumidest lahuselewasse aia-pawiljoni elama paigutama.

Ühel oktoobrikuu algpäewal tuli rüütel de Rointel umbes kell kaks hommikul oma pawiljoni tagasi. Kammerteener, kes magama jäänud, oli unustanud magamistoia kinnata. Sellepärast leidis rüütel seijuforra mitte kinnalt mugawa olemat, ja et tal weel paar kirja oli läbi waadata, siis pugest ta ruttu woodisse, pani wahaküünla laual põlema ja hakkas, niipea kui piht sooja saanud, kirja lugema.

Parajasti tahtis ta teise kirja kätte wõtta, kui isearalik kahin forstnas ta tähelepantu aratas. Natuke aja pärast kordus kahin. Uudishimulikult kargas ta üles ja waatas forstnasse, ilma et midagi oleks näinud.

„Wõib olla, paar mahajäänud pääsukest“, mõtles ta ja läks rahulikult jälle woodisse. „Noh, kui nad kukuvad, siis wähemalt ei põleta nad endid ära, mis eest neil tänu tuleb anda laijala Jeanile.“

Äkitjelt algas kahin uuesti sajawõrra kõwemini ja lõppes ühe keha tumeda, raske kuffumiseega. Kuffuja ei näidanud mitte olemat mõni lind, sest nõe ja puupilbaste jadu oli nii juur, et suur tolmupilw üles tõusis.

Jmestades tõusis rüütel woodis istufile,

katsus ennast tolmuga eest kaitsta ja raskest keha lähemalt silmitseda, aga wahaküünal tahtis huures tuulepuhangus ära kustuda, nii et see wõimatu oli.

Wahetajal hakkas liikuw keha wigama.

„Kes seal on?“ küsis Rointel wiimaks.

Kolde poolt wastas talle walus wigamine. Noor ohwitser kordas oma küsimist, mille järele tema ja tundmatu keha wahel järgmine jutuwajamine järgnes:

„Kes Te olete?“

„Mu herra, halastage mu peale! Olen õnnetu wang. Juba terve päew sõdatiteest taga oetud, pidin wiimaks forstnasse pugema, et mitte nende kätte sattuda. Wäsimus kihutas mu wiimaks Teie tupp.“

„Sunetu, kas Teie ei tea, et see maja on ühe magistraadiametniku oma, kes Teie suguseid mehi ei wõi karistamata jätta?“

„Ei, jeda ma küll ei teadnud, aga ma loodan, et mees, kes minu peale teenistuses ei tohi halastada, omelti sellepärast halastab, et ma temale siis kätte sattusin, kui ta teenistusest waba on.“

See wastus awaldas le Rointeli peale mõju.

„Mm, ja mis Te arwate, kuidas ma wõid sinu halastada?“

„Lubage, et ma jelle õõ siin kusagil saaksin puhata; olen nii wäsinud, et enam edasi minna ei jaksa. Hommikul kaon ma sinna poole, kuhu käsite.“

Herra de Rointel tundis halastust wõõra mehe wastu, kelle rääkimiswiis suurest ilmas liikuma harjunud meest ilmutas. Ja ilma, et hädaohu peale oleks mõelnud, mis tulla wõis, kui ta seaduse poolt taga oetud meest warjas, wastas ta:

„Hea küll, ma täidan Teie palwe. Jstuge sinna tugitoolile. Seal on Teie parem, kui koldel. Niipea, kui päew kätte jõuab, lahute majast aia kaudu.“

„Täidan täpipealt Teie käjud.“

Tundmata mees ronis kätte ja jalgade peal

tugitooli juure, mis kolde juures seisis, tõusis waevaga plüüsti ja langes oiqades toolile.

Kui Rointel nägi, et ta käst täidetud, kustus ta küünla ja jäi wiibimata magama.

2.

Kell oli juba ligi kümme, kui noor rüütel hommikul ärkas.

„Misjuuaseid lolle unenägusid inimene näeb“, mõtles ta uniselt. „Nägin just kui ilmsti, et üks mees korstnast koldele kukkus ja mina temale õemaja andsin. Miijuuane lollus!“

Uga ta maatas tahtmatult kolde poole.

Taemas!

Ruttu tõusis ta woodist üles, pani enesele tarvilikud hilbud ümber ja tõmbas aina eesriided kõrwale. Mii, ta ei olnud siis tõesti mitte ainult und näinud! Kui loll mõib inimene olla joobnud olekus!

Ta astus raskestimagawa mehe juure ja filmitses teda teravasti. Tundmatu nägu oli fattine ja nõaine. Tema puuderdatud juuksed ripusid alla kortsutatud, aga väga moodsale kaelakraele ja käded toetasid tuatooli kabele käelauale. Riided ja teemandisõrmus lasid oletada heas korras olevat inimest. Mees oli tugew, kehmise kaswuga ja umbes 25—30 aastat wana.

Üksikelt ärkas mõõras ja hõõrus filmi. Niipea, kui rüütlik nägi, tõusis ta üles ja ütles siigawasti kummardades:

„Mu herra, olen Teie juure tulnud väga üheksakul wiisil. Veel ford awalban ma Teie Teie juure lahkuse eest kõige südamlikumata tänu.“

Rüütlike meelbis mehe väga wiisakas ja haritud wiis ja ta tõrjus ta tänuawalduse armastusmäärsest tagasi.

„Teie määraste, et ma kohe pärast ärkamist läbi aia pidin lahkuma“, jattas mõõras, „ja ma olen walmis Teie käsku täitma. Uga kas tohiksin Teid veel enne palwega tilkitada? Ma ei ole eile iwagi hamba alla saanud, sellepärast kardan, et ma kuiqi kaugele ei jõua. Kas mõiksite mulle anda pisut leiba ja wett?“

Rointel, kes alati külluses elanud, otsekõhe ehmatas mõõra palwe üle. Esimest korda nägi ta inimest, kes nälgis.

„Balun, mitte sugugi. Uga et Teie sellesse wiletaske seiskordada ei wõi jääda, milles wiibite, siis olge nii lahke ja astuge sija kõrwaltuppa, kust kõik leiata, mis Teile puhastuseks waja on. Ja et Teie ka oma määrdinud riietes ei wõi tänuawale minna, siis olge nii lahke ja proowige siin seda ülikonda selga panna.“ Ta mõttis kapist ühe oma ülikonna.

„Pealegi palun Teid toast mitte enne wälja ilmuda, kui Teid ise kutsun.“

Waihtides leppis mõõras.

Rointel helistatas teenrit.

„Jean, ma ei sõõnud õhtul ja soowiksin nüüd õige rammusat einet. Laste enesele kofka anda tubli tüki filmi liha. Siis minge minu isa juure ja paluge temalt mulle pudel wana Malaga weini, mis krahw Toulouse meile jättis. Lootuse järele on mu isa alles kodus.“

Teener lahkus ja tuli warsti tagasi kandelauga, millel seisis pool kippetatud kana, leib, pudel Bourgoque ja lõputus ka pudel Malaga weini.

Niipea, kui Jean lahkus, awas Rointel kõrwaltupa ukse ning kutsus mõõra tuppa. Ülikond passis toredasti. Mehe näolt paistis julgus ja sübidus. Ehk tal küll nälq oli, ootas ta ometi kutsu ära ja sõi siis väga rahulikult, nautides põhjalikult walitud toitu ja weini. Kui kana sõõnud, tegi Rointel ka Malaga pudeli lahti ning ütles:

„Ma ei tea, kuhu Teie lähete, mu herra, niipea kui minu aiast laote. Mõib olla, et Teil veel wäsitawam päew ees on, kui eilne. Sellepärast luban enesel Teile pisut südamekinutust kaasa anda.“

Mõõras mõttis pakutud klaasi aupaklikult kummardades wastu, tõstis selle huultele ja proowis weini mitu korda, kui asjatundja.

Naeratades filmitses teda Rointel; ta teadis, et Pariisis ja jelle ümbruskonnas ainult tema isal ja krahw Toulousel see hea wein oli.

„Mu herra“, ütles mõõras, niipea kui otsejõe oli teinud, „see Malaga on väga hea, aga teda on olemas veel paremat.“

Oleks ta kana, leiba wõi Bourgoque laitanud, noormees oleks sellega naeratades leppinud. Uga et ta seda weini laitis, see wihastas Rointeli. Kuid kuna mõõral kaunis mõjuw wäljanägemine oli, siis taktisitas ta oma ärwust ja ütles ainult:

„Mii — nii? Roh, kui arwate. Uga nüüd mõtelge, mis meie eile rääkisime, ja palun kohe kaduda.“

Mõõras kummardas ja lahkus siis ukse kadu, mis ta mõõrustaja mitte sugugi sõbralikus meeolelus awas.

3.

Noor Rointel ei olnud isale sõnagi lausunud oma õõsijest küllalijest, sest ta kartis, isa mõiks pahaks panna, et ta ühele kurjategijale põgenemise võimaldas. Keegi majas ei teadnud sellest loost midagi.

Kahelja päewa oli sest juhtumijest möõdunud, kui ühel lõunal, mil Rointeli perekond

pärast lõunajõõki parajasti koos istus, teenija tuppa astus ja järgmise teatega poja poole pööras:

„Braegu anti herra rüütel de Rointelile ära korw kune pudeli Malaga weiniga.“

„Minule?“ küsis rüütel imestades. „Teie efsite. See tuli wistiski minu isale.“

„Wabandage, armuline herra, aga ka firi, mis jaadetujel taasas, kannab Teie aadressi.“

Noormees wõttis uudishimulikult kirja ja läks sellega afna alla. Firi oli järgmine:

„Wäga austatud herra rüütel Rointel!

Sellega on mul au Teile weel lord oma südamlikumat tänu awaldada Teie lahle wõrustamise eest ja Teile ütelda, et Teie eine, mis mulle andsite, mulle igawesti tänulikult meele jääb.

Nagu nägin, saite pihut tujaseks minu tähenduise peale, et Malagat, mis mulle andsite, weel paremat jaada on.

Selle peale waadates, wõtan omale wabaduse Teile kätte jaata mõned pudelid Malagat, mida ma Teile omast paremaks arwan, ja ujun, et Teiegi proowides jamale otjujele tulete.

Peale selle liian juure weel wäike summa raha ülikonna eest, mis mulle lahkesti annetasite, ja palun jeda mitte tagasi liikata.

Jään Teile igawesti tänulikult ja aupaklikult, kõrge herra rüütel!

Teie

jõnakuulelik ja alandlik teener
Cartouche.“

Rüütel oli nagu kivistunud.

Nüüd alles sai talle selgeks, misjuguies hädaohus ta sel kõl oli wiibinud. Misjuguise jultunud rööwliga ühes toas olles, oli ta rahulikult magama uinunud. Aga kes oletski teadnud nii peenete elukommetega mehes nii hirmus palju inimlikku alatust otjida ja aimata?! Nuttu rebis ta kardetawa kirja falki ja wiskas, isa küsiwateist pilkudest kohmetult kõrwale hoides, tiikid koldetulle.

Omeks tuli parun de Salabari, wana herra de Rointeli parlamendijõber, ja wabastas ta pahast seisutorraft.

„Kas teate juba kõige uuemat uudist?“ küsis tulija elawalt. „Wiimaks ometi on ta kätte jaadud.“

„Kes?“

„Cartouche, rööwel, kes nüüd juba faks aastat meie politsei jalul hoiab. Kas Teile siis weel midagi ei tea? Waewalt faks maja siit kaugel on ta kiini nabitud. Wahid ja shandarmid olid tal juba faks nädalat kannul. Mõtelge, kahessa päewa eest oli ta neil juba peaaegu käes, aga ta kadus äkki siin teie lin-

najaos ära ja pääses täitsa arusaamatul wiisil.“

„Ei, meie ei ole siin jellest tõesti weel midagi kuulnud“, wastas wanaherra de Rointel.

„Isjand Jumal, siis pean mina ka tema üle kohut mõistma! Koh, hea, et ilm lord jellest metsalijest wabaneb!“

Wõib ette kujutada noore de Rointeli ehmatust. Aga asi pidi weel hullemaks minema!

„Nagu kuulen, olla Cartouche oma wangiastamise ja esimeise ülekuulamise puhul tähendusli teinud, mis paljud kõrgeid inimesi au poolest puudutawad“, jattas herra. „Sellest jaab tõsine ifandaal.“

Aga jõna, mis parun rääkis, tabas rüütli südant. Kas ei fiktud temagi nimi awalikkuse ette? Kas ei wõdetud teda wastutujele jelle eest, et ta rööwolit warjanud? Tema ei oluud jelle juures midagi paha mõtelnud, aga kas jeda tunnustati?

Ja sellejuures ahwardas ta oma isa neid wäga waljusti karistada, kes rööwliile olid warjupaika annud.

4.

Lähemad päewad ja nädalad paistid noore rüütli meelest olewat aasta pikkused. Protjessi Cartouche wastu oli käimas ja wana Rointel oli kohu esimees. Paruldased asjad jõudsid awalikkuse ette. Nagu parun Salabari ette ütelnud, sai paljude au ja hea nimi teotatud. Ka noor Rointel ootas iga filmapilt katastroofi tulekut:

Kuulus hea tooni juure, sel ajal wangimajas käia. Kus juured kurjategijad finni olid. Jgal pool küjiti ka noorelt Rointelilt: „Kas Cartouche olete juba näinud?“ Ja kui ta jelle peale põikawalt wastas, firuti teda kuningakojas ja jeltskonnas, et ta wanaft korraft enam finni ei pidawat. Kes wõis siis maatamata jätta rööwolit, kes ifegi kohu ajal ennaft nii külmawereliselt üles pidas?

Seal, protjessi eelmisel päewal, astus wanaherra de Rointel ärewal näol poja tuppa.

Kohtudes fargas poeg johwalt üles. Jja käes nägi ta ühi kirja, millele Cartouche aadressi kirjutanud!

„Säh, loe ja wasta!“ hüüdis wana ja toetas käega raskesti lauale, sellejuures pojale terawasti näkku waadates.

Rüütel luges ja kahwatas. Nüüd oli katastroof mõõdapääsematu.

Firi oli järgmine:

„Tean, mis Teid, aulik herra, takistab mind, nagu komme nõuab, waatama tulemaft.

Uga ärge kartke midagi, mina Teie lahkuft ju-
ba kurjasti ei taſu. Kelle ma awalikutſ tegin,
polnud paremat wäärt, ſeſt nad on inimkonnale
raſkemats nihtluſets, kui mina. Ka rööwliſ
on oma mõiſte auſt. Teie olete mulle kinki-
nud kahelſa päewa mu eluſt, olete mind laſt-
nud weel kahelſa päewa wabaduſt maitſta,
mida ma ſeſt tarwitafin, et mõnda ülekohtu
jälle heats teha. Ja ma peakſin Teid niijuguſel
kombel tänama, nagu Teie näitſe kartwat?

Kuna ma arwan, et Teie enda kahtlaſeſ
teekſite, kui mind, nagu mood nõuab, waatama
ei tule, ſiis ſoowitau ma mind waatama tulla,
enne kui ſiit ilmaſt pean lahkuma. Üſkuge,
minu nõoſt ei anärka teegi, et ma Teid tunnen.

Kui Teie aga ometi ei tule, ſiis tänan Teid
weel kord kõige jüdamlükumalt Teie toetuſe ja
abi eest ja jään jne. jne.

Cartouche."

Noore rüütli ſilmade ees tantsiſid tuled.
Ja näis aſjaſt weel enam huwitatud olewat,
kui ta kartnud.

Mis nüüd?

Kataſtroof oli käes ja ära pöörmatu. Ei
olnud teiſt teed, kui kõiſ ära jutustada ja iſa
inimlikkuſele koputada.

"Ja, kaſ olete — ma ei tea, kaſ —" algas
ta aralt.

Wihajelt tahtis iſa ta juttu katteſtada.

Samal ſilmapiſgul tuli teener uue kirjaga
tuppa:

"Kiire kiri raeherra de Rointelile."

Jälle Cartouche käefiri! —

Wanaherra de Rointel tegi kirja ärewalt
tahti ja luges:

"Wahi jämeda ekkituſe tagajärjel jõudis
minu firi Teie kätte, tähendab iſiku kätte, kel-
lele ta polnud kirjutatud. Wabest on jõudi ka
minu kirja ſelguſetus. Kuna firi walekätseſe
jattunud ja enam õigeteſe kätseſe ei pääſe,
ſiis palun teda mulle kaſ tagaſi ſaata wõi ära
häwitada.

Weel kord kiinitades, et aſjata oleks õiget
aadreſſi wälja murida, jään aupakkliſult

Teie

Cartouche."

Tahtmatult oli Rointel iſa kirja waljuſti
ette lugenud.

Bead raputades pani ta kirja kõrwale ja
pööris waljuſt poja poole:

"Nüüd edaſi: Ma ei tea, kaſ — — mis
ſee tähendab?"

Uga poeg oli wahapeal toibunud. Teine
firi oli ta pääſtnud.

"Ma ei tea, kaſ Teile, iſa, iial põhjuſt olen
annud enefe waſtu umbuſklik olla", ütles ta
piſut haawatut mängides ja oſkas aſja nii
ajada, et iſa temalt lõpuks weel peaaegu oleks
pidanud andeks paluma.

* * *

Rüütel de Rointel rööwliſt waatama ei
läinud.

1721. aasta lõpul tõmmati Cartouche rat-
tale, hirmus karistus, mille üle noor de Roin-
tel jügawas jõudmes hirmuſt wiha tundis.
Tema ei oleks rööwliſle mitte nii walju karis-
tuſt määranud, ehk ſee küll ta Malaga weiniga
polnud rahule jäänud.

Mäginarr.

Tirooli kirjaniku Franz Joſef Koſleri jutustus.

Päite paistis heledaſti tuppa ja tuhat tol-
mutera tantsiſid walguſteel, mis langes wäit-
ſeſt afnaſt pörandale.

Kõrguſtikuſdel ſeiſis esimene jõgislumi,
ainult Schwarzenſtein (mäetipp Tiroolis) ei
ſalkinud ſeda oma järskudel ſeintel, jah, iſegi
talwel laſkis ta oma terawale peale ainult piſi-
keſe lumimüſki panna.

Sepp Gutte, ſeda külas Mäginarris kut-
juti, oli woodiſt üles tõuſnud. Nüüd iſtus ta
afna ees pingil ja ajas pea ſelga, et päite mõiks
temale nätku paista. Jänne linane järk oli tal
rinna eest lahti, ſeſt kõiſ ta kehaliikmed walu-
taſid; ſeljas torkiſid teda nagu nõelad ja rinnaſ

rebis ja käristas teda nagu mõni metsik waim
ning palawik raputas teda.

Kui rawiſeja wälja läinud, oli mees ruttu
woodiſt wälja tulnud, ſeſt tema arſt on päike;
ſee on odaw ja aitas teda tihti. Sellepärast
wedas ta enda tänagi päikſe kätte.

Daige tõſtis pea ja nõõpis järgi rinna
pealt wariſedes finni. Täna ei tahtnud teda
päikſegi aidata.

Ja jah, ka päite jääb wanats ja nõrgats;
ta on ta ainult jumel kange, jõgifel wäſib ta ja
jääb iga päewaga ifka madaſamale tõuſma.

Ja Guttegi on wäſimud, mitte 70 aasta
pärast, mis tal lenda, ka mitte, et ta poeg, ſeſ

talu saab, tema vastu mõnikord jääme on. Ta on igal sügisel wäsinud, sest et suwi on mõõda läinud.

See oli juba waremini nii, kui ta weel mõõraid üles Schwarzensteinile juhtis, aga septsaadik, kui ta wanaks ja haigeks jäi ja rinnas walu tunneb, on asi weel halwem, ja seda nüüd juba kolm aastat. —

Ta toetab pea kätele ja wahib mäge, mis wäljas metssikult ja wägewasti nagu hirmus hiiglane üles taewa poole tõuseb.

Weel kord, enne kui sureb, tahaks ta sinna üles ronida ja mäe tipust kaugele waadata. Kas ta weel wõiks lugeda 16 kirikutorni nagu tooford ja kas ta weel teaks kõigi mägede ja mäefeste nime, mis nagu wahid ümber Mustkivi (Schwarzensteini) mäehiiglaste seisawad.

Uhaa! Kas mäletab ta seda weel? Kolm aastat on pikk aeg ja kas ta ei ole haige? Kind põleb ja pea kohiseb — ahaa — kes juhib ta Mustkivile? Ja kas nad ei naera, need külarahwas, kui teda, mõõraсте juhti, juhitas? Uhaa!

Palawikhaige mees pöörab pikkamisi pead käte wahel.

Rinnas pistis walu, palawik raputas teda ja pahad waimud tortisid. Aga ta ei tunnud seda; ta nägi ainult metssikult sõhestatud mäge, mis heal nii kõrgele üles tõusis, nagu oleks ta tahnuud kinni kähmata päikse loorist ja kuldshabast, mida ta õhtul üle taewa weab.

Ukitsest langes ta pea afnasmisile, nii et ta otjaesine sõwasti wastu krobelist puud käis.

„Wana oled sa! Miks oled sa nii wanaks jäänud?“ hüüdis ta üsna waljusti.

Aga siis oli ta jälle rahulik; naeratus lehwis ta hallist, kortsunud näost üle.

„Sepp, häbene!“ ütles ta. „Sul on elus palju õnne olnud ja sa oled palju head tunda saanud. Kui sina enam mäele ei lähe, wähest tuleb Mustmägi siis sinu juure? Teie olete ju head sõbrad, eks?“

Ta naeratas jälle ja ütles üsna tõsiselt:

„Ja jah, see on õige; tahan ainult wadata ja walmis olla. Kui hea, et nad mu üksi jätsid, muidu ei laseks nad mind, waid hoiaksid kinni.“

Ta wõttis kuu selga.

„Küllap juba keegi tuleb ja mu Mustmäele wiib, ja jah; minu soovid on kõik täidetud, ainult selle soowi täideminekut olen pidanud juba kolm aastat ootama.“

Ta äigas oma kareda käega üle otjaesise, nagu oleks ta tahtnud järele mõtelda, kas seda tõesti nii palju aega on olnud.

Siis wõttis ta selgkoti, mis seinal rippus, pani sellesse tüki leiba ja mantli ning wõttis jääkepi kätte.

„Olen walmis, nüüd wõib ta tulla!“

Mees jäi sebet tuba pilgufeseks ajaks seisma.

„Ta ei tule“, ütles ta siis; „pean homseni ootama; aga täna oleks päew nii ilus ja ma wõiksin orgudes 16 kirikut ja küla näha.“

Kurwalt laskis ta pea longu ja tahtis selgkotti jälle warna riputada.

Seal koputati.

„Ha, nüüd tuleb ta — see minu juht!“

Rõõmufel lehwis üle narri näo; ta keerutas jääkeppi ja kargas üle toa.

Siisje astus mees, sel lühikesed püksid ja hallid sukad jalas, tugew mägikepp käes; selgkoti küljes rippus tal jääliugustiku-kõis ja jalgrauad.

„Tere!“ teretas tulija. Ta hääl kõlas tumedaсти, aga selgesti. „Glub sin Sepp Guter? Lähem Mustmäele.“

„Mina ka, aga ma olen wana.“

„Mina juhin sind!“

„Olid sa kord juba mäel?“

„Olen käinud juba paljudel kordadel, aga minu kodu on orus.“

„Ma ei tunne sind.“

„Mina tunnen sind ja jellepärast läheme koos; ja ootaksid ju mind?“

„Jah, kolm aastat.“

„Oled sa walmis?“

„Walmis.“

„Päew on ilus, warsti tuleb talw, siis on ilm külm ja lumi tuleb orgudesse.“

Nad lahkusid üheskoos majast ja läksid üle silla, mille all orgjõgi mühises ja wahutas. Kui wanud kõrred palistasid paremat kätt tee äärt — tallatud lilled ja murdunud kõrred.

„Pea ma enam pikkamööda käima?“ küsis juht.

„Ei, olen weel tugew, ainult toas olen haige; kui pingil pea istuma, on mul pisted ja rind walutab nii, et raste hingata.“

„Aga ma lähen ometi aeglasemalt, sest meie jõuame isegi küllalt rutu mäetipule.“

„Siis ei oleks sa pidanud mind nii kaua wadata lastma.“

„Hea küll, läheme siis rutemini.“

„Mul on weel hea kops, ja kui mind kolme aasta eest ei oleks tabanud kiwi, mina wõiksin sind juhtida, kuna sina nüüd mind juhid.“

„Seda ma ei tea. Seda on juba paljud arwanud ja wiimaks olen mina neist ikkagi targem. Mõistata, kui wana ma dieti olen?“

„Oled wististi minust noorem.“

„Ei, wanem, palju wanem.“

„Seda ma ei usu!“

„Arme waidleme; olen wanade sõber. Aga nüüd waikime; kui tee tõuseb, ei tohi rääkida, muidu tuleb rutu wäsimus.“

Waikides läksime mäest üles. Kohumaade kummanud rohi rudijes kingade all; kõik lilled olid õitšenud.

Sügispäike paistis soojalt taewast; ülewal mägedes oli ta luuesse mustad augud sõõnud, ainult jääluugustikkudel, mis ülewal pool rohumaid Mustmäe jalal seijid, järeas ta weel pimestawwalgel maibal.

Nad puhkasid, enne kui jääluugustikkudele jammusid.

Uit külast kajas ühtitellaheli, waikjelt, ärdalt.

"Ea oled palju inimesi üles Mustmäele juhtinud, Sepp?" küsis wõõras juht.

"Ei, ainult ühikudel oli julgust, aga üksi olen ma tihti ta tipule roninud".

"Siiski julle mõnikord järele. Oled tugew ja uhke, see rõõmustas mind, aga et ja wahtewahel hõiskasid, see ei meeldinud mulle".

"Miks?"

"Mulle teeb hõiskamine walu".

"Aga mägedes peab ju hõiskama; orus hõiskad ei kõla ja toas kõlawad nad weel wähen".

"Aga mulle teeb inimeste hõiskamine haiget, jellepärast tegin ma tiwi lahti, kui ja juht minu all ronisid. Tabasin sind halvasti..."

"Häbi! See ei olnud sinust ilus!"

"Aga et ma jellepärast sinu sõber olen, siis tahtsin ju soowi täita ja sind täna ise Mustmäe tipule juhtida".

"Siis lähme edasi!"

Nad sõidid nõõri ümber ja ronisid üle äärlõhe jääluugustikule.

Lumi pimestas silmi, tuhat tähekest kiirgasid lõpmatu lagendikul, sirastid ja järeasid ja kustusid jälle.

Nad waitisid. Pikkamisi tõusid nad üle walge luugustiku kõrgemale.

Juht ei waadanud taha, ainult kord, kui ta saatja hõiske alla orgu saatis, pööris ta oma pea pahajelt kõrwale.

"Jäta see, kui minu jeltis käid," ütles ta.

"Ei wõi".

Juba tõusid mägede tagast uued tipud üles, lõhkesid ja sakitsid oma metsikute seinte ja õudsete orgudega, ainult Mustmägi, mis jääluugustiku kohal päästi tõusis, seijis alati ühesugune oma wägewas, ahwardawas, kohutawas majesteetlikkuses.

Jääluugustik lõppes; nad hakkasid ronima. Käsid üle kihmu, millest weji läbi tilkus; terawad kivid kriimustasid nende käsi.

Juht ronis nüüd ruttu; ta saatja oli wäsinud ja tahtis pisut puhata, aga seda teine nüüd enam ei lubanud.

Ja kord naeris ta tagasi:

"Nahaha, miks oled ja wäsinud? Wõi kardad ja?"

Ta tõmbas kõie piigule ja kiskus oma saatja üles.

See tõstis pea ja nägi tippu juba ligidal. Ta wõttis oma wiimase jõu kokku. Hõiske tuli ta rimast.

"Üles, seal on tipp, üles! Ei ma ole enam wäsinud. Edasi, juht!"

Juht naeris. Nagu hirmitus kõlas see.

"Oled kolm aastat oodanud — miks oled siis nüüd nii kärjitu?"

"Ära küsi! Tahau jälle lugeda kirikutorne ja julle nimetada mägede nime!"

"Seda pole waja" hüüdis teine tagasi.

"Nimetan nad julle jätki!"

"Ei nimeta!"

"Ahaa, wõid mind feelda?"

"Pea juu!"

Nad läksid üle wiimase kandi, mis tippu wiis. Juht puudutas ainult tergesti jalksüd, millest ta kinni hoidis. —

Siis seijid nad ülewal.

"See on tipp, m i n u tipp", hõiskas Hutter. "Kolm aastat pole ma enam siin olnud ja jellepärast olin haige. Müüd olen jälle noor ja terve. Seal seijawad külad, kas näed neid? Seal, seal, seal, ja näed, kuidas nad üles kerjwad, nii et pilwed nendel wõiwad puhata — kas ja neid ei näe?"

Ta hõiskas.

"Ära hõiska!" kästis juht wihajelt.

Aga teine hõiskas ometi.

"See on m i n u riik", hüüdis ta uuesti; "mina üksi olen siin kuningas. Jga rõõmu eest elus wõlgnen tänu jelle mäele; wõitjin ta ja olen tema k u n i n g a s!"

"Mitte sina, m i n u olen kuningas".

"Sina? Ha, seda julged ja ütelda?"

"Sina pead minu sõna kuulma".

"Ei!"

Nad maadlesid.

Juht näis olewat nõrgem. Aga äkki kogus ta jõudu.

"Tead sa, kes ma olen?"

"Oled minu waenlane, tahad, et ma siin täna seijaksin wiimast korda!"

O l e n S u r m!"

Ta löikas kõie katti.

Mingisugune wari kukkus seintelt alla, kiwid kolihesid talle järele.

Mäetipult tõstis wõitja wõidurõõmus hääte, kõlas läbi kuristikkude ja juri.

Seal pörkas leha all kiwile; punane weri pritis lumele. Tähtede siramine kustus. —

Samal tunnil helises külas kirikutell. See oli Mäginarri hingekell. Sepp Hutter oli oma toas jurnud.

Minult mitte ihnjalt.

Norra naiskirjaniku Barbra Ringi uudisjutt.

Mikas ja lasteta, nii ajus Marta Svennerud, maalaupmehe lest, Svennerudi talus ja juhtis fogu kihelkonna asju.

Kes maksta wõis, jellelt nõudis Marta Svennerud halastamatalt wiimase die. Kes maksta ei jõudnud, jelle arwe tõmbas ta lihtjalt läbi. „Minult mitte ihnjalt“, ütles Marta Svennerud.

Just enne jõulu juhtus, et kooliõpetaja Hansen ära juri ning lest jäi seitseme alaealijega täielikku waeusje. Õpetaja jaatis korjamislehe wälja, et matujeks — ja üüri matujeks raha saada. Korjamisleht tuli kõige esitaks muidugi Marta Svennerudi juure. Seda tähelepanu wõlgnes talle kihelkond. Ja taugemale ta ei jaanudti. Ta tuli järgmise pealkirjaga õpetaja juure tagasi:

„Mina maksan ainult mitte ihnjalt“.

Marta Svennerud“.

Seft kuigi Marta Svennerud ihnuis olla ei tahtnud, siiski hoidis ta alati kõnemärkidega kokki.

„Seda wõis ainult üks fogu kihelkonnas kirjutada — nimelt Marta Svennerud“, ütles õpetaja — ja ta ajetas „maksu“ järele konna.

Eiis lastis Marta Svennerud hobuse jaani ette ratendada — ajetas oma wõimja teha tagaistmele — ja käitis fogu jaani wäikeste ja juurte pakkidega poest ning sõitis siis kooliõpetaja Hanseni lese juure troosti jagama.

Kui teegi jelle külastäigu järele kooliõpetaja Hanseni laste käest pärinud oleks, kuidas neitši Maria wälja nägi, siis oleks nad kõik ihjeft juust tõendanud, et tal tolm kottlõuga oli ja wäikejed helesinised silmad — nagu Marta Svennerudil.

Kuid jõululõupäewa hommikul libijes kooliõpetaja Hanseni lest keldritrepil — kullus ja nii halvasti, et ta mõned tunnid hiljem oma lastetarija igawejets maha jättis.

Õpetaja lasi kõik seitse õpetajamaja tuua nina kutsjus kõige juurema rutuga kihelkonna ualbusmehed, kelle hulka esimesena Marta Svennerudi loeti, nõupidamijele — et teada jaada, kas mõni nõus on ühte kooliõpetaja Hanseni lastest oma juure wõtma.

Nõupidamine polnud weel kaua kestnud, kui kõik seitse juba kohad jaanud olid. Kihelkonnas maksis südametunnistus.

Wahpeal istusid lapsed õpetajamaja kõõgis ja mängisid „arwamismängu“. „Du hea, et nad warsti millegi muu peale mõtlema pea-

wad, — „arwamismäng“ on jüüta mäng“, ütles õpetaja majapidaja. Lapsed olid kõik rosinad ära jõõnud, mille peale nad mänginud olid. Nad istusid ja laulatasid hääle peale õpetaja wastuwõtmise toas. Suuremad mõistsid wäga hästi, milles asi seijis. Üffi ütles Mils, wäike linalast, juurte filmadega ja wäikeje tõmpnimag:

„Mängime, kes Marta Svennerudi juure jaab. Ta wõtab kindlasti ühe meist“.

Mäng algas. Ta oli nii põnem, nagu oleks elu ja jurma kohta otsustatud. Marta Svennerudi juure jaada, tähendas ju peaaegu paradisi pääseda. Mickel, kõige wanem, wõitis. Kõige noorem hakkas nutma: „Ma tahan ta Matta Femeru juure!“ Kuid äkki jäi ta wait. Wastuwõtmise toa uks käis.

Marta Svennerud tuli wälja. Oli ju iseenest mõistetaw, et tema kõige esimesena walib.

Ta istus maha ja lasi wäikesed, heledad filmad üle laste käia. Weel kord — igrühe üle. Ta peatas Mils juures.

„Suu nimi?“ küsis ta.

„Mils Ezeiel Hansen“, wastas poisj — tulipunane lootujest.

„Kui wana?“

„Saan kaheshandamal jaanuaril kümneaastajeks“, tuli tiire wastus.

„Kas tahad Svennerudi tallu tulla ja poodi näha?“

„Jah, tänan“, wastas Mils tiirelt. Ta nägu hiilgas. Kuid siis juhtus ta Mickeli peale waatama, kes fogu aeg midagi neelawat näis. „Tänan — kuid“, ütles Mils.

„Mõh? Kas jul ehj lusti pole?“ Marta Svennerud oli haamatud.

„Du küll — kuid —“ Mils waatas jälle Mickeli peale.

„Mõh? Mis jul on?“ küsis Marta Svennerud — weidi terawalt.

„Ma tahats küll beameelega — — kuid — Mickel — wõitis suu“, wastas Mils ruttu.

„Mis ja ütled?“ küsis Marta Svennerud aruajamatalt.

„Me mängisime, kes Svennerudi tallu jaab. Ja Mickel wõitis“.

Marta Svennerud naeratas weidi.

„Sa mängisid minu siis ära, Mils?“

„Jah. Ma tegin seda“. Mils sofistias ja nägi õnnetu wälja.

„Kelle ja siis wõitsid?“

„Mitte kellegi“. Nils nägi veel õnnetum wälja.

„Waejefe“, ütles Marta Svennerud. „Kelle fina siis said?“ Ta pööras ühe kahelja-aastase tüdrukute poole, kel tats heledat patši oli.

Tüdrukutene läks tulipunajeks. Pööras end sinna ja tänna ja kogeles waewajelt, et ka tema kedagi wõitnud polnud.

„Kas siis ainult Michel wõitis?“ küsis Marta Svennerud.

„Jah. Seft meie mängijime ainult sinu pärast“, jostistas Nils.

„Soo. Mis pärast te siis teiste pärast ei mänginud?“ Marta Svennerudi helesiniised silmad waatafid uubishimulikult ümariku, helepunase näo seest.

„Me tahjime kõige meelhamini sinu juure jaada, meie kõit“, wastas Nils.

„Ah nii“, ütles Marta Svennerud ja waatas järeilmõttlikult aknast wälja. „A nii“, fordas ta weel kord — ta pani juu kõwasti kofu, tõusis kiirelt üles — ja läks sõnalaujumata minema.

Lapsed waatafid üksteise peale. Nad jäid waitjelt edasi istuma — hirmu pärast, et Marta Svennerud ehk pahajeks oli jaanud ja ühtki neist enam ei tahtnud.

Kuid Marta Svennerud läks wastuwõtmise tuppa ja istus õpetaja kõrwale.

„Ma wõtan kõit seitse. Minult mitte ihnjalt“, ütles ta otjustawalt ja lõi juure kae wastu lauda.

Kui Marta Svennerud weidi hiljem lastega täidetud jaaniga õpetajamajaft wälja sõitis ja kiheltonna wolkifogu-mehed jaanides istufid ja ootafid — et wana kombe järele Marta Svennerudi esimejena sõita lasta — tuli õpetaja trepilt alla.

„Nüüd üks hurra Marta Svennerudile“, hüüdis ta ja teerutas waimustatult õpetajamühtjelt. Ja kui see hurra lõppenud oli, teerutas ta jeda weel kord.

„Weel kord. Minult mitte ihnjalt“, naeratas õpetaja.

Ja hurrahüüded kõlufid nii kaua, kuni Marta Svennerudi lai selg õpetajamaja trepilt näha oli.

Meri.

Muftria kirjaniku Petrus Klotzi jutustus.

Saial merel.

Kõigiti üle Waikje ookeani luelt-Mere-maalt San Franziskosse läheb sõit. Sõulufaar seisab juba meie selja taga. Laew ruttab Kalifornia poole.

Kõjatan laewaääril ja wahin meretele. Waikne ookean! Siia lendas mu igatus juba nooreft east jaadit. Seal tahjtin kord wiibida, kus walastalad ja albatrossid laewa ümbritsewad ja weefõrbest rohelijed jaared kerküwad, seal, kus rahwaste fisa waibub ja „lõuna rist“ üles taewa poole tähendab.

Ja nüüd! Kuidas mu põu põfjub! Nüüd sõuan ma kaugele, kaugele merel, kuhu mind forud mu unistufed kandfid; nüüd näen iga õõ täheristi, kõige mereromantika jumaldatud mõttefuju, ja fujun oma mõtled tundide kaupa tema maagilise walguise ümber.

Meri! Wabalt, fidemetu ja piiritu, seisab ta minu ees. Kõidehitus, selgetest weerahnudest julgelt tehtud, millest Jumala ilu nagu tuhanded peeglist wälja wahib. Silmad lewivad läbi safiirise saali, otjufwad tõufu ja loojaminekut, mõõdawad läbi kaugefed, mis algufeta ja lõputa, ja lafewad siis, nagu pimestatult, laugub enestel wajuda õndjas

uimastufes. Kga luulewõim tungib kriistallsesse maija, ruttab läbi kaugestest ja sügawustest, ja ma näen miljardide weeloomade fogamist ja segamist, maadlemist ja materdamist, põgenemist ja tagaajamist kõigis wärwides ja wormides, igas suurufes ja fujus. Ka õitswaid aedu smaragdifel põhjal, lillewanikuid walgel kaljul ja nende wahel pärlid ja koralle, mis imetaolikuft färawad ja firawad. Muinasjutt, haruldajelt imetaolif, nagu jeda taewatütar luulewõim wae-walt luuletab, nereidide ja tritoonide nõid-palee, Galatea ufke weelofis.

Ometi! Näen ma õieti?

Keset cedenit, keset nõidhiit purustatud laew. Lontlikult tõufewad ta hiilgawalt pihastunud mastid, nagu hõbedaga. ehitult, läbi tumeda purpuri. Seal inimeste fondid. Polüüpid ujufwad neift üle. Siin koralliofjel ripnewad, woolufest aetud, hallid räbalad. Kus on kaha, mida nad krd ootfid! Seal jälle — ei, see on liig kole. Mitte üffil ilu, ka õud on see, mida meri oma rüppes peidab.

Meri! Kuidas ta jälle mäirgab ja mämi-feb, huilgab ja huifab, wistleb ja hullab!

fuidas, metssikuteist tuulepuhanguteist piitjutatud, hiiglameeräbalad läbi õhu lendavad, fuidas mood rullivad, lained kohisevad ja mered meredest üle tormavad! Kaootilise ürgjõu waatemäng. Nagu oleks tarwis ümber ajada wägewaid westid, nagu oleks tarwis fustituda põrgu tuleleeki, nagu lööks siin maailma werejoon ja paisuks looduse rind.

Kuulen woogudest helisewat laulu, eepoist, draamat, ja üles kerfiwad sealt ka kujud, ford tähtwalged, ford weripunased. Nagu kohiseks siin ajameri ja näeks inimfond und ammu kadunud elust ühes ta wiha ja armastusega. Mastatuhandete wastufaja kostab jügamuusest. Nii nutab ja kurdab, naerab ja hõiskab, neab ja palwetab westi.

Nagu alati, kui loodus siin wägewat feelt kõneleb, tuleb mulle ka nüüd jälle ärdalt meele noore-ee kulbne mäng. Nii kohisewad ühes laintega õndjate aastate ideaalid ja unistused, kõik mis ford ilus oli, mine-wõu merde, ja wanaduses näib kõik maailm tihti olewat üksainus pisar.

Uga ma kuulen weest ka hümneid, dithyrambe maailmade Loojale. Wahuga, mere wiirukiga, tõuseb üles kiituslaul ja palwe kõigewägewama poole. Wait jääb lauliku fannel, firiku orel, kui ookean ta woogudesse fahmab, ja pilwetawate taga fuulatawad õnnelikud tähed.

Ma pean laewaärest finni, lasen ennaist kõigist tuuldest ümbritseja ja ennaist laewal ülesalla hõljutada.

Kuidas see hinge küffestab! Kõik werejooded tuifawad. Luulewõim kaotab lõnga ja wärtna. Mis ta iial on hirmsat fedranud, muutub jündmuseks. Inimene imestab, jaab lapsjeks. Jumal on juur. Tema tahe ja teos ei tunne piiri. Waitke on inimene, looduse isand, ja mis ta iial loobki, on ainult mäng laastufestega, mis meistri laualt langewad. See on mõttetarkus lõpmatuje igawesti woogawal läwel.

Laew wõitleb tuule ja tormiga. Ta wäänleb ja rullib, tagoneb ja ajab püsti, tungib ahkides woogudest läbi.

Udu, hirmus udu. Laewawile hüüab. Külmal tungib see toon luust ja üdist läbi. — Homme sõidame läbi „Kuldwärawa“ San Franziskoosse.

Jälle mõirgab hirmus wile. — Ei ole see esimene torm ja esimene udu, mis näen, jälle wile. Seeford piff ja õudne. — Mis mul täna ometi on! Minnas nagu närib ja tuhrib midagi. Ah mis, arad mõtted — faduge!

Jälle hoiatab õudne hää. Hädaoht waaritseb. Ka kell hüüab wile wahese, metssikult fivistatud häälel. — See on ju ainult udu — meie oleme Jumala käes.

Kuid kuula! Tõuge, teine, kolmas tuifab läbi laewa. Jumal olgu meile armuline! Ta waarub tüüriparda poole. — Meie oleme kadunud — aui! — Oleme kaljuotsa jooks- nud! Laew wajub toll tollilt. Seda on näha. Ei tõuse enam. Läheb põhja, Jumala eest, läheb põhja!

Meeleheitlikult rüüselawad reisirjad laewa- lael.

„Wafipardale! Ja wõõd!“ hüüab kapten ja ruttab jillale, tormitübar fuklas. Laewamehed ruttawad ninalt ja päralt kohale. Wõtawad purjekatused maha, rulliwad kõied lahti ja tormawad paatide juure.

Kuid — wandesõnad heljuwad õhus — kõik töö — asjata; paate ei jaa merde lasta. Nagu jurmud walastala seisab aurit küljel, parempoolsed paadid wees, pahempoolsed fõrgel õhus. Uga mis kasu oleks neist män- guasjadest oluudki, mäsjawal merel, mis õlikottidest ja liiwapriitist hoolimata wiha poolest weel näis paisuwat! Wood lööwad üle lae ja mis seal finni pole, kaob nõhja. —

Seal sipleb üks mees juba woogudes. Si- jendab ja farjub. Mina ei kuule teda, aga ma näen hüüet ta metssikult wistufistud juul. Ta fahmab oma ümber, otjib mõnda palki, lauda — kaob, ilmub uuesti, — ainult weel käsi, — kadunud, maetud! Waine woolab taht üle ja ahmitseb uut saaki.

Ja reisirjad! Ei oska firjeldada pilte, mida nägin, ja nähtuigi, mida läbi elasin. Pääs- terwõõd ümber, seisawad nad laewal, fikenda- wad ja palwetawad. Siin ema lapsjega. Ta ei jaa trepist üles. — Seal üks wana proua. Wõõ lodemalt kõhna teha ümber. — Seal noor abielupaar. Nad fuudlawad ja faelus- tawad tummas meeleheitmises. Ühine jurm peab nad woogudesse matma. — Seal jälle üks ema. Boeg weab teda üle laewalae. — Hirmus ja hale waadata! Tuhat inimest, ahastusse ja meeleheitmisse tardunud!

Ja mina?

See ei ole kõrkus, kui seda jutustan. Sellest ei ole kasu ei maal ega weel. Tänu- tunne Jumala wastu on see, mis mind hingestab.

Oligi ainus preester laewal. Uga minagi olin inimene nagu teised ja wärisefin jurma ees. Kuid mu huultelt ei tulnud ainustki far- jarust, ainustki appihüüet, aga südames fi- jendafin ma Jumala poole enese ja terve laewa eest.

Iga sekundiga kasvas hädaoht. Nuttasin oma kajutisse. Seal rippus mu rist, mu wana jumalaemafuju ja roosifraants. Wõtsin need kallid asjad, panin woodile ja langetsin ise jelle ette põwili. Minult paar minutit walmistasin ennast Jumala kohtuärje ette minekiks.

Siis tõusin, panin päästewöö teha ümber, fuju põue, wõtsin risti ja roosifraanti kätte ja unustasin inimese eneses, et teistele preestriks olla. Nuttasin pingule tõmmatud tööie tinni hoides edasi ja seisin peagi lootusetu, wärijewa hulga ees.

„Pihtida, pihtida!“ tõlas mulle kõrwa. Katoliiklased ja protestandid piirasid mind. Mõned tahtsid oma pattu awalikult pihtida. Pidin neid kuulama. Seit hädas aitab ju hea tahtmine jamuti. Kõik aga löid rinnale ja palusid taewalt halastust. Ka madrujed tulid ja ijegi kapten palwetas jillal. Kõiki, kõiki nägin seal, oma sõpru, kelle jeltjis ma neli nädalat laewal elasin. Aga misjugujed näod ja jilmad! Mii pidime mõne minuti pärast ütsteist jälle nägema. Ei ühtki meeldimishinurlist piltu, ei ühtki summitud maski, ei midagi. Surm, jah, ijegi jurmahirm oli juba kõik ühesjuguستس teinud.

Ei oska kirjeldada, mis jeeford tundsin. Elasin läbi oma elu kõige raskemad, aga ka kõige wäärtuslikumad jilmapilgud. Wahest weel ainult weerand tundi, ja wood weerewad üle meist ja meie laewast. Enam kui tuhat inimest otsiwad enne jurma oma hingele preestrikt õnnistust ja päästmist.

Kinni peetud kabe mehe poolt, seisin eemal. Mist käes, kõnelesin, õigemini kirjendasin hulga-ga ja kirjutasin neid patu kahetsemisele. Need olid ainult lühikejed ja lihtsad sõnad.

Niipea kui lõpetasin, tungisid mind kõik tänama, mulle weel midagi üttema, minult weel midagi küsima. Need head inimesjed, nad leidsid enestele preestri, aga mina, mina pidin oma hingega ja Jumalaga üksi walmis jaama. Aga imelik! Mind waldas nii õnnis tunne, nagu oleksin elus oma ilusama teo teinud. Ja tõepoolest oligi see mu ilusam tegu ja jääb selleks.

Weel ei raugenud torm, laew oli nõlwakile nagu enne ja wesi woogas kõigis ruumides. Masinad seisis, tuli oli kustunud, ainult Marconi aparaat töötas edasi. Mii jäime San-

Franziškoga alalijelt ühendusse. Seal jaadi meie jehutorrast wahetpidamata kuulda ja lubati tiiresti appi tulla.

Kuid waata! Meie laew näis olemat nagu ingli kätel. Ta seisis rahulikult woogudel ja ei wajunud enam. Nus lootus asus meie rinda. Kapten julges laewajillalt lahtuda ja reisirjate juure tulla. Sadade küsimiste peale wastas ia rahulikult. Olla kõwa, kahetordje põhjaga uus laew, talju olla ainult ühe põhja läbi lõiganud. Mii trööstis ta reisirjaid ja laewamehi, tunnistas aga, et ütsteistkümmend meest, kes kõige raskematel kohtadel oma kohtust täitnud, wees jurma jaanud.

Kui kapten mind nägi, tuli ta minu juure, pigistas mu kätt ja pani minul ja endal sigareti juus põlema. Ujun, wana Noa ei tunnud halja õlipuulehe üle ka juuremat rõõmu, kui mu jeltjilijed ja mina, kes me kapteni jälle rahulikult nägime sigaretti juitjetawat.

Negamööda rauges torm ja kadus udu. Järgnes rahulik, aga ometi ifka weel ahastusrikas õõ. Kõikualde ja õililampide walgujel walmasime tund-tunni järele ja ootasime päästeaurikuid.

Wiimats tulid nad. Nuttu oli nõõr üle laewa lennanud; kõied järgnesid ja warsti weeres päästeforw üle mere. Kõigepealt wiidi emad lastega, siis teised naised, wiimats herrad. Wiie tunniga oli päästetöö lõpetatud. Minult üks osa meeskonnast ühes kapteni ja ohwiseridega jäi nüüd juba päästetud laewale, mis, kõitpidi meolaewa järele, kindla ja-dama poole sõitis.

Päästetud!

Meie tänasime Jumalat, pigistasime üksteise kätt ja olime rõõmsad kui õnnelikud lapsed.

Jälle nõjatan laewaaärel ja wahin merele. Jlus hommik, tore meri! Aga ma olin lurb. See ei õlnud enam wana meri, kes mulle alati hea sõber õlnud. Ei, oli ta meid ära amud. Aga ta ilule, wõimule ja majesteedile olgu andeks antud! Ja oma ülewas ilus kattis ta nüüd nagu armastusega kinni ütsteistkümmend tublit meremeest, kes ta jilles olid jurma jaanud!

Weel wiimane pilk walgele kaljule, mis nagu hauakivi finistest woogudest üles taewa poole kerkis!

Weel enne õhtut sõitsime läbi „Kuldwärawa“ San-Franziško imetoredasse lahte.

Esimene kaffe.

Poola kirjaniku Czeslaw Zantowski pildike fuurlinnast.

Ümbrus oli pime ja inimestest tühi. Sügistorm puistas lehtpuudest viimased lehed maha.

Üksikute gaasilaternate vilkuval walgul sel sirasid siin-seal weeloigud ja wihmast märjad pingid.

Nähtavasti oli talw tulemas.

Tahmatult tõmbasin koelaguse üles, wäjutasin kibarale sügavamale pähe ja sammusin märga puiesteenest mööda edasi, mis täitsa tühi oli.

Sigemal tänawanurgal wabijewa laterna-tule paistel paistis puieste olemat nagu lõputu tunnel, puuread kahel pool teed, nagu kari tonte, kuna pimedus süsimust oli.

Been wihm kattis nagu hämmatis minu palgeid.

„Tõepoolest“, mõtlesin ma, „aeg ja koht on nagu loodud jaks, et minust mõne iseäralise loo kangelast teha!“

Üksikelt kerkis minu ette nagu maa jeeft tule kogu.

Ja nagu ta ilmunud, jama äkki kadus ta jälle, niipea kui pisut tagasi tõmbusin.

„Mhaa — algus!“ lõpetasin oma ükssõnne.

Tumedasti kohises torm puuladnõus.

Siis jäi kõik jälle vaikjeks. Minult wihma jahises maha, nagu ennegi.

Kui jamme kiirustasin, nägin oma ees, see-

ford juba selgemini, jama kuju, ja jälle kadus ta jäljetult pimedusse.

Juba olin ma ainult weel mõne jammu laternast kaugel, kui üks hääl minu taga hüüdis:

„Mu herra!“

Ja juba oli ta minu kannul, see inimene. Minult niipalju märkasin ma, et ta wälja nägi nagu hulguis ja ta filmad wälkusid.

„Mis kell on?“ küsis ta häälega, mille kõla ma eluaeg ei unusta.

Mul oli, nagu oleks ta rinnust kostnud tule ohtamine.

Ratukeste aega seifime wastamisi. Midagi ei mäleta ma enam, miks wõit kuidas see sündis, aga kuna ta minu ees seifis, nii ähwardawalt ja omesti nii kühmatult, wõitsin rahakoti taskust, ulataasin walle raha ja ütlesin:

„Tahjite minult uuri rõõwida! Minge, jõege koht täis ja magage wälja!“

Siis nägin, kuidas hulguis wärises ja silmapilgu wanikus.

Äkki kahmas ta mu käest kinni, jurus oma huuled selle peale ja hakkas waljusti nutma.

Mina aga panin putku ja jätsin ta pimedale puiestele wihma ja tormi kätte üksi.

Wõib olla, et jee oli ta — esimene kaffe ja minu armuwanne saatis talle enam kasi, kui rõõmitud uur.

Waene mees!

Eestile.

P. Grünfeldt.

*Kõik Eestile täna sünnitruudust wandugem
ja südamest omaks tal jäädwalt andugem!
Meil aega küll on hauas magada,
nüüd Eesti nõuab tööd, ja tööd on jagada!*

*Kas waldab meid walu, wõi tunneb rõõmu rind,
me ustawalt ikka kõik armastame sind!*

*Su walu toob me silma waluwee,
kuid rõõmupäewil sinu seltsis hõiskame!*

*Kui ähwardab waenlus meid sinu raja ees,
aegwüimatult wäljas siis mehe kõrwal mees,
ja tulija saab tunda tule sees,
kuis oskab oma kodu kaitsta Eesti mees!*

*Sest kadugu loidus ja lõpku waimuöö!
Meil sihiks sünni olgu nüüd ainult agar töö.*

*Ei keegi tohi reast langeda,
kui töö ole meid sünni kutsub kallis kodumaa!*

Mustlased.

Mustlaste keelest Dr. Marcel Arpad.

Kui Issand Jumal oli loonud maailma, siis lõi ta ka loomad, linnud, kalad, metsja ja kulla. Viimaks lõi ta inimesedki, nimelt kõigis värvides, nagu lilled: punased, kollased, mustad, valged ja tõmmud.

Ja ta ütles punasele:

„Sina pead elama kaugel põhjamaal, kus külm on, sest sinu nahas peitunud tuli ja sina ei tunne iial külma.“

Ja kollasele ütles ta:

„Sa pead elama Homnikumaal — seal, kus päike tõuseb, sest sinu nahal on kuldse päevatähe hiilgus, kui ta taevajõrvale tõuseb.“

Mustale ütles ta:

„Sina elad all Lõunamaal, sest ja oled must kui kurat, kes minu waenlane on ja keda ma vihkan.“

Ja valgele ütles ta:

„Valge mees, kes ja elad läänes, sind tarwitan ma maa ja mere walitsejaks, sest mina olen wana ja nõrk ja tarwitan rahu.“

Tõmmule mehele aga ütles ta:

„Sina oled päikese laps, ja kus päike paistab, seal olgu sinu gi kodu.“

Ja sellest tuleb, et maailmas igal pool ijevärvi inimesed elavad, aga mustlane elab igalpool nende hulgas.

Ameerika niskuwäljalt.

Norra kirjaniku Knut Hamsuni jutustus.

2

„Mis ja seal jees tegid?“

„Wahetasin oma wiimase wäitse rahapaberi ära“, wastas Jees.

Ne läksime edasi ja jõudsimme linna äärde; seal istusime raudteetammi ääre maha, kus juured puuwirnad seifid.

Kõige esiti käis Jees puuwirnade ümber ringi ja waatas, kas ta tõesti üffi olemine. Siis tuli ta tagasi ja ütles:

„Meil kummagil pole enam nii palju raha, et sellest maksaks rääkida, eks ole?“

„Mul on veel paar dollari“, wastasin mina ja waatasin järele.

„Siis on sul üks dollar vähem kui minul. Selle andsid kandlemängijale. Pealegi oli see kõige juurem lollus, mis teha mõisid.“

„Noh, palju targem ei ole ka kõrtsides logelemine ja joomine.“

„Oled ja näinud, et mina joon?“ küsis Jees. „Joon pitsi, kui sina klaasi jood. Näed.“

„Mis ja minuga dieti tahtsid rääkida?“ küsisin ma.

„Ja pealegi ei oleks ma kawatjust, mis mul nüüd peas, kawatjenud, kui ma kõrtsides ei oleks hulkunud“, jatkas Jees.

„Mis kawatjus see on?“

„Mr. Hart ja mrs. Hart reisisid täna Chicagoõsse“, ütles Jees.

„Jah, ja —?“

„Ja ien! juhib George panku.“

„Jah, kuuisin jeda?“

„George, see on mrs. Harti wend, selle järele, mis kuulsin.“

„Nii, nii.“

„Aga George on suur joodik.“

„Seda ma juba tean, Jees. Mis ja ometi lobijed!“

Müüd seletas Jees pigut selgemalt ja ma kuulsin, et ta — lühidalt — sel wõi järgmisel ööl tahtis panku külastäiku teha. Mina pidin teda sellejuures aitama.

„Mina ei julge jeda teha“, oli minu wastus.

„Noh, siis wõtan Duntley kaaja.“

Seda ma ka ei tahtnud ja ütlesin:

„Ma ei ole jeda veel kunagi teinud. On kuulda, et see kardetaw olla. Aga kui ja mind tahad õpetada...“

„Hädaohtu seal ei ole“, ütles Jees. „Kui George jooma hakkab, on kõik muu tühi asi — olen maha läbi waoanud.“

Ja Jees näitas mulle esütets jaage, millega metalli jaetakse, ja teiseks tangijid, millega kruwid katti näpistatatakse. Terad olid terawad kui noad.

„Aga pärast?“ küsisin ma. „Pärast?“

„Pärast oleme siit kaugel“, wastas Jees. Mr. Hartil kulub kolm päewa sinna minekuks ja kolm päewa tagasitulekuks — see on kofku kuus; Chicagoõs wiibib ta neli päewa, see on kofku kümme.“

Ja Jees lisas juure:

„Pealegi ei mõtle ma panku tühjaks wa-

rastada. Mis julle neiu tarvis maja, on raha; siis mõid endale ju veel enam kofku hoida."

Dukfufime paar tundi ringi; poed pandi finni ja tänaw elamnes wäheks ajats inimes-
teft, kes oma päewatöö lõpetanud. Minult kõrtfjid olid weel lahti, ja nad olid lahti nii laua, kui neis inimesi oli.

"Müüd on tarwis leida George ja näha, mis ta ette wõtab", ütles Jees.

Ja me läfime kõrtfjist kõrtfi, ning jõime wiina ja õlut, ei leidnud aga kedagi joojate hulgast, kes oleks wõinud George olla. Ja jälle jõudfime esimesse kõrtfi. Seal kohtafime George.

6.

George oli mitu tundi wastu pannud ja mitte jooma tahtnud hakata, jeda ütles ta ije, kui tuli. Kuid olla ju nii ilus sügispäew, jatkas ta, ja jellepärast olla jee täitfa üks kõif, tus ta tunnikefe wiibimaf.

Ta oli wäike, kõhukas mees, wähemalt ne-
likümmeend aastat wana ja erootilife pilguga. Seljas olid tal head riided ja käed olid tal wäga walged, jefst et ta ainult istus ja kirju-
tas. Meie poole ta ei waadanudfi.

Ta hakkas wiibimata kangefti jooma; tä-
nawalt tuli inimesi, kellega ta tuttav oli, ja ühes nendega tegi ta enesele lõbusa õhtu. Kõif olid tema wastu wäga aupatlikud ja wiifafad.

Kui Jees laua juure astus ja teda palus enesega ühes jooma, wastas George tagajitõr-
juwalt, jefst ta oli linnas suur mees ja Jees oli ainult hulguis.

"Ometi, jooge temaga", ütles kõrtfimees.
"Neil herradel on tasku raha täis", jatkas ta ja tähendas Jeesi ja minu peale.

"Neil on enam kui mul", wastas George ja näitas taskuraamatu ette.

Selles oli tal paar rahapaberit. Müüd wõttis ta kõif kulud oma lenda ja andis iga-
ühel, kes juua joomis. Kõrtfimees tegi kõif, et teda rahuldada.

"Peaf enesele enam raha tooma", ütles George. "Dodate mind fiin, poisfid."

Ta läks wälja. Oli wäga lõbusas tujus ja laulis.

"Dore poisja!" ütlesid mahajääjad.

"Sedawiiji teeb ta terve õõ."

Jees kuulas kikiõrwul.

Kui George tagasi tuli, tegi ta esiti, nagu ei oleks rohkem raha saanud; aga ta tellis mu-
retult ühe joogi teise järele ja tajus kõif rikka-
likult taskuraamatu wahelt wõetud paberira-
haga.

Tunnid läfjid möõda.

"Müüd läheme Conway juure", jeketas George.

Conway oli ühe teise kõrtfi peremees.

"Denal on kõrtis juba finni", ütles kõrtfi-
mees.

"Siis murrame sijsje", ütles George. "Tul-
ge, lapjed."

Jees ja mina, meie hoidsime endid tagasi, nagu olefime fiin uhked kaaja minema.

"Kas teie kats taaja ei tule?" küfis Geor-
ge. "Ma palun teid."

Ja meie leppisime järele.

Conway ei olnud weel finni; ka jee istus weel lõbus jeltfifond koos, ja Georgele ja ta jõpradele üteldi tere tulemast. Jees ei taht-
nud minuga enese eest taha jääda; ta hakkas kui kunstnik wilistama ja wõitis poolehoiu.

"Wiistab pagana-hästi!" ütlesid kõif.

Jäime juua kahets tunnits ja jõime kan-
geid jooke määratumal hulgal. Mina ainult maitsefin ja jee ei mõjunud minu peale, jefst et ma pingul olin — asjade pärast, mis tule-
mas olid.

George luges oma raha ja ütles:

"Müüd lähem neiuude juure. Head õõ, lapjed. Pean weel raha tooma."

"Eul on ju weel raha küllalt", waieldi wastu.

"Ei ulata", wastas George.

Ja tuikus kõrtfjist wälja.

"Täna õõjel jääb pant paarjada dollari waejemats", ütlesid poisfid.

"On nii näha", wastas Jees kohe. "De-
ma ostab raha loopida."

Uga et keegi Jeesiga ei tahtnud juttu jat-
kata, jefst et ta hulguis oli ja selleks ta jäi, siis läfjid kõif tema juurest eemale.

Jees läks nende laua juure ja küfis igalt üksikult, mis nad juua joomisid, aga nad kõif ütlesid: ei, tänan, mina enam ei jool!

"Tule ja teeme napsu", pööris ta minu poole.

Ma waatasin talle imeftades otfa.

"Sulle on jeda maja", ütles Jees.

Ma jõin kats klaasi whiskyt ja jattusin tujusse, et ta kõif inimesjed olefjin Conway kõrtfjist wälja wifanud.

Ma ütlesin head õõ ja läfjin tänawale.

Linn oli pime ja tühi.

Jees oli teejuht, ja meie sammusime panga poole. Alnast paistis tuli ja sellest järelda-
sime, et George majas wiibis.

"Dota mind fiin!" ütles Jees, lippas maja poole ning kadus läbi aiawärawa.

"Kuhu ta wõis minna?" ütlesin ma.

Dotafin kats minutit.

Siis tuli Jees tagasi. Niifama lipates.

"Kus ja olid?" küfisin ma.

"Olin majas ja kobafin ta ukselektu", wast-
tas Jees. "Dotame fiin rahulikult."

„Kõitjelt kahmas ta mu käewarrest kinni.

„Kuuled sa?“

Kuulsin üht meest wõtmega luku kallal töö-
tawat ja töötawat ja ikka hullemini kiruwat.

„See on George“, ütles Jees.

Peitšime end maja nurga taha ja oota-
šime.

„Ei saa pagana uft kinni!“ ütles George
ja tuli tänawale. „Noh, kapil on kaks lukku!“

George läks neiude juure ja tuius tuge-
wasti.

„Nüüd teeme weel wäikeše jalutuskäigu,
kuni kõik wait jääb“, ütles Jees.

Minnes tähendajin ma:

„Mina ei usu fiiski, et julged, Jees!!“

„Mii?“ ütles Jees.

Ta silmitšes maja, nii hästi kui see pime-
das wõimalik oli, walis wälja ühe poole, mil
kahjorodne uks ja ütles, et mulle midagi tahab
näidata. Ta tegi, nagu oleks ta täitšja joob-
nud ja waarus nõrkuse pärast wastu uft. See
sünnitas suure põrutuse ja mõlemad ukšed
laksid lahti.

Mees, kes walwab, hüüab seeft poolt:

„Mis tont see on?“

Jees seisab wankudes läwel, nagu ei saaks
tegi aru, kuidas ta siia sattunud.

„Kes on?“ kütib mees poest. „Ma lasen,
urjus, kui ja ei wasta!“

„Mina olen see“, ütleb Jees joobumuses
išna abitult ja lasseb enda maha kukkuda.

Poes olew mees peab ta weel kõnniteele
laskima. Ja nii hästi ostas Jees joobnut jä-
rele aimata, et wahtki aru ei sai, et siin murd-
wargaga tegemist ei olnuo. Ta pani ukše jälle
lukku ja oli wihane.

„Kui paha, et mees pidi poes olema“, üt-
les Jees, kui minuga tänawal jälle kokku sai.
„Oleksime wõinud wäikeše saagi saada.“

„Nüüd näen, et sul kõige jaotš julgust jat-
tub, olgu see mis tahes“, ütlesin ma.

Ja jälle seišime panga ees.

Jees ütles:

„Pead enesele peotäie liiwa tänawalt kof-
ku kraapima ja jelle afna peale wiskama, kui
keegi tuleb.“

„Sah“, ütlesin mina ja kuulsin, kuidas mu
šüda põkus.

„Nüüd ma lähen“, ütles Jees.

Ma seišatašin natute aega ja waatašin talle
järele, kuidas ta aiawärawa kaudu läbus. Kui
nüüd keegi tuleks ja minult küšiks, miks ma
šiin seijan: mis pidin fiis wastama?

Pogusin peotäie liiwa ja korjasin sealst ki-
wikešed wälja; tänaw oli prügitamata ja šibi-
duteel oli liiwa küllalt. Midagi ei olnud
ašha; ainult wahetewahel tajas raudteejas-

mašt wedurimile. Wedurid korraldašid seal
nijuronge.

Kõitjelt kuulsin kõnniteel jamme. Juba
tahtšin liiwa panga afnale wijata, aga jelle
aşemel lähen tulijale wastu, ütlen tere õhtust
ja saan wastuse. Ja mees läheb oma teed.
Jees wõis nüüd juba arwata wiis minutit ära
olla.

Korraga kuulen pangast mitu korda jär-
estitku tajašt näpistamist. Nüüd lõitab Jees
kumwišid läbi, wõtlen ma ja imestan ta kül-
mawereliktust. Ma teadšin, kuhu põgeneda
tahtšin, kui see tarwilikuš sai: alla raudteele,
wille ääres hull aitu seišis.

Restis kaua aega — terwe igawik. Jees
hakkab sees metalli katki jaagima; ma kuulen
fiiski üht ja teist häält ja seijan jelle wõrratu
häbematuše pärast just kui nõelte otšas. Kui
tal nüüd tõesti korda lähets midagi korralikku
warastada! mõilen ma ja olen oma oja peale
hinnulik. Wida pikemale asi läks, jeda rahu-
litumaks ma jäin. Ma jalutajin kõnniteel
edasi ja tagasi ning mõlgutajin mõtteid. Ma
ajunduje neu peale pidin mõtlema. Ta nimi
oli Alice Rodgers.

Nüüd on Jees wististi ju terwe tunni ma-
jas ja ei ole ikka weel tagasi tulnud. Kui ma
parajasti nitpalju julgust olin kogunud, et
aeda minna ja järele waadata, ilmub Jees. Ja
ruttab minu ees alla raudtee ääre lauawir-
nade juure.

„Kuradi pigi see!“ ähkis ta pärast usinat
tegemust.

„Mis on?“ küšijin mina.

„See kuradi George on panga raha wist
tädrulute juure kaasa wõtnud“, ütles Jees.
„Rapp oli tühi. Olid ainult protokollid.“

Salajane rahulolewus käis minušt jeda
kuuldes läbi ja ma patšutajin wallatult õlale,
küšides:

„Sa ei saanud fiis midagi?“

„Mis ma pidin saama, lollusewõšju?“ üt-
les Jees tighedasti. „Mina ei taha šiin kau-
mini istuda“, jatkas ta ärewalt; „peame mi-
dagi muud katšuma.“

Ja Jees läks rõšpaid möbda jaama; mina
järele. Olin walwamišest wäšunud ja ütlesin:
„Awalikult ütelda, ei usu, et sel mõtet on.
Šatame järele!“

„Eiški katšume weel midagi“, ütles Jees.
Ta läks jaamahoonesse ja küšis telegrafis-
tist, millal ida poole rong läbi läheb.

„Poole tunni pärast“, wastas telegrafist
ja waatas šella.

„Mii ei ole enne rongi läbišõitu midagi
teha“, ütles Jees mulle.

Štustime jaama ligidale maha ja ootajime

jelle poole tundi läbi, ehk meil küll tibe külm oli. Hommik hakkas liginema.

Niipea, kui rongi mütrin kuuldavale tuli, tõusis Jees üles ja käskis mind odada. Ta läks jälle jaamahoonesse ja jäi sinna.

Ma ootasin.

Rong tuli, peatas, ja sõitis jälle teele.

Tund aega ootasin asjatult ja idas hakkas juba hommik loitma.

„Ta varitseb mõimalust“, mõtlesin endamisi.

Stis läksin teda otsima, astusin jaamahoonesse ja küüpsin, kas nad minu seltsimeest näinud.

„Ta sõitis rongiga ära“, oli telegrafisti vastus.

„Nii, sõitis ära“, ütlesin mina ja ei julenud juuremat imestust avaldada.

Minus hakkas tahtlus idanema, et ta pangast midagi muud oli leidnud, kui protokolli. Ta oli nagu palavikus olnud ja minu vastu õige ipeäralikuna paistnud.

Telegrafist küsis naeratades:

„Pani ta sul plehku?“

Üleolevalt naeratasin ma vastu ja ütlesin:

„Ei, tadsin, et ta reisida tahtis. Ma teda ei tunnudki ja olin talle parajasti ütelnud, et ma temaga midagi ei taha tegemist teha.“

Tuhandeid mõtteid täis, lahkusin ma jaamaast. Olin seltsimehe juikumuse peale nagu pilviist kukkunud. Muidugi olid tal omahuvid, sel alatul, ja ta oli pangast hulga raha saanud. Aga mulle ei olnud ta raasuteksti andud. Et kurat teda võtaks!

Muustajin teed õmaja poole, mille siiti päeval olin lugenud, ja tahtsin magada. Teel tundsin ikka enam ja enam rahuldust, et oma käsi rõõmitud rahaga ei olnud rüvetanud. „Misjugune nauding on siin maailmas, puhalt ja ausalt elada!“ mõtlesin ja naersin lõbu pärast. „Siis juba parem waene olla ja teistele tööd teha wiimseni weretilgani!“

Õmaja juure jõudes, otjustasin parem alla lauawirnade juure minna ja seal hinnata magada. Mul oli ju ainult veel üks dollari ja nende eest tahtsin Alice Rodgersile heameelega osta kuld sulpepa, mis ühe kuldsõpa aknai olin näinud.

7.

„Ustusin, et oma seltsimehega idasse jäid“, ütles ajunik Rodgers, kui taqasti tuln. „See meeldib mulle, et sõna pidasid.“

„Ütlestin ju, et täna tagasi tulen“, wastasin mina. „Mis minu seltsimehesse puutub, siis lahkusin talt tülis; ei tahtnud temaga enam koos olla.“

„Sul hakkab kingadega külm, kui adral istud. Oleksid pidanud enesele õstma uued kingad; käisid ju linnas ja sul oli raha“, ütles mr. Rodgers.

Mul kästi wälja rohulagendikule minna, kust ma enesele pidin hobueeslid wälja walima, nii, kuidas see mulle meeldis. Ma ajasin lõik karja koftu ja waatasin, kes hästi paari sündisid, misjärele paari wälja walisin.

„See on minu paar“, ütles Alice, kui kofu tuln. „Käi nendega hästi ümber!“

„Nimelt, mis“, wastasin ma.

Ütlestin „mis“, nagu oleks ta mõni daam olnud; muidu meie seda ajunduses ei ütelnud.

Kuid ma ei saanud Alice paari kaua tarwitada.

Ühel päeval lõppis sakslase üks hobueesjel soolika teerduminek tagajärjel ja Fred soowis minu paari üle mõtta. Sellele hakkasin wastu ja ifegi wana Rodgers hoidis minu poole; aga Alice ja Fred said meist wõidu.

Hommikul tõusis Fred waremini kui harilikult, ja kui ma ta juure läksin, oli minu paar läinud. See oleks mulle põhjuseks olnud asundusest lahkuda, aga mr. Rodgers ütles, argu ma jeda jüdamesse wõtku, waid waligu endale teine paar. Ja ma walisin jelle; see oli wähe-malt sama hea kui esimene ja weel juurema wastupanekuga. Kuna ma oma loomi hästi toitstin, nende päid pesin ja neid hommikul ja õhtul harjastin, siis jõudsin Fredist warsti kündmisega juure hulga ette.

Esimese nädala saastin ma asunduses mööda juures hirmus, et Jeesi kuritegu päewawalgele tuleb ja mind wahest ka jelle hulka kistakse; kui aga mõlemad Elioti linnakese ajalehelipakad, mis asundusse tulid, midagi kuriteost ei rääkinud, siis sain jälle julgeks ja nuretumaks. Emba-kumba — kas ei olnud Jees midagi pangas teinud, waid ainult juurustanud, et mulle oma julgust näidata, wõi aga ei olnud George ise oma pärast julenud kuritegu üles anda. Pärast kuulsin, et George rikka linnamõldri poeg oli, nii et, wõib olla, ta isa panga puudujäägi wõis olla kiini maksnud.

Fred lõi mu Alice juures alati üle. Tegin ma, mis ital tegin, alati oli ta mul teel ees ja wõitis. Juba lõikuse ajal oli ta ennast hästi rawitسنud ja enam puhastanud, kui meie teised, ja kui ta pidi jõõma tulema, seisid ta kaua wäljas ja kammis oma juukseid. Tal oli kahju, et ta ühe hamba oli kaotanud, nii et auk nähtawale tuli, kui ta naeris.

(Järgneb.)

Saare õpetaja.

Saksa kirjaniku Wilhelm Lohsen'i romaan.

1.

Dinahlilt seisis taewas mere ja kaitsewallide kohal. Kaugel läänes, kus Halligi jaared nagu wäiksed, mustad täpid seisid, leekis kirkjas, hele, roheline-sinine riba filmapiiril; aga seda raskemini ja rõhuvamalt lasus siin tume pilwestik.

Hämarus lähenes. Üle mannermaa, mis tõrgelt mere kaitsewallilt ida poole kaugemale ja tasajest laiali lagunes, seisis ta juba tumedalt ja raskelt ning kattis kinni suured talud, mis kaugel sigimatu liiwakinkude äärel trotsiwalt sigiwale karjamaale wahtisid.

Mathsen, Kleinsteli wäike, kaitsewalli ääres seisma kõrti peremees, seisis kaitsewallil ja wahtis wälja Põhjamerele. Ja kuna ta nii seisis ja laulwale, moogawale, tõuswale weetõusule wahtis, paistis ta lai, raste kaju wästu taewaft selgesti filma. Ta jälgis terawail filmil üht purjepaati, mis ühelt jaarelt siia poole tüüris, kõik purjed tuult täis.

Ta tundis iga paati, mis ranna ja saarte wahel liikus, ja oli ainult filmapiilgu kahe wahel, kas see postipaati wõi saarepaati oleks.

„Tuleb meile“, urises ta ja koristas oma paksu, punast nina. „Ta kas toob meile mõne wõõra ja siis saan täna külalise, wõi ta tuleb kellegile järele, kes saarele tahab sõita.“

Nende sõnadega pööris ta ka juba ja sammus pikkajalt kaitsewalli kõrguselt alla oma maja poole. Ta ei olnud weel poolelgi teel, kui maanteel kiiresti lähenewat mükrinat kuulis, ja nüüd teadis ta, et keegi lähenes, kes saartele tahtis minna.

Ta jäi majatsele ette seniks seisma, kuni wanter kohale jõudis ja läbisõiduteele pööris.

Ruttu ja terawasti lendas ta pill wõõraft üle ja lohe oli ta otjus tema üle kindel. Ta ei tunnud tulijat. Ei see olnud mõni maaler, kes iga aasta mõneks nädalaks tema juure tulid, ja temas ärkas elaw uudishimu teada saada, kes tulija on ja mis ta tahab.

„Tere tulemaft Kleinstelis!“

Wõõras noogutas pead ja katsus wantrist maha hüpata. Ruttu awas Mathsen wantripõlle, pani wäike rebeli wantri najale ja palus wõõraft lähemale.

„Leppige sellega, mis meil on. Meie wiibime siin kaitsewalli ääres ühikult ja mahajäetult. Wõõraid tuleb meile ainult harwa, nagu ka lihunik meid harwa wärskelt lihaga

waatamas käib. Langenhorni ja Bredstedti on meist aga palju maad.“

Wäikides kuulas wõõras ja astus siis puhaste kõrtituppa. Hele paiste, mis nende kohal seisis, täitis toa heleda, pehme walgujega.

Üllatult seisis wõõras keiet tuba ja filmitsees kord seinu, kord kawalasti naeratawat kõrtisimeest.

„Ja, jah“, ojines kõrtisimees ruttu, „selle üle on juba nii mõnigi imestanud!“

Ja tõesti, see oli imestamiswäärt. Igal seinal rippusid kallid õlimärwimaalid, juurepärased sõjapoonistused — kõigil motiivid merelt, kaitsewallilt ja heinamaalt. Esitatud olid maalrid Feddersen ja Ekener, Nissen ja Dierks ning teised, kelle nimel siin hea kõla, ja nad olid jellest kirjude potikwidega ehitatud toast wäike kodumaalise muuseumi teinud.

„Tõepoolest, kõrtisimees, see on tore!“

„Do, see ei ole weel kõik. Minge kord minu paremasse tuppa, seal on neid weel enam.“

„Kust Te need pildid saite?“

See kajas pisut kõrgil toonil, ja kõõgivalmilt wastas kõrtisimees:

„Mii küsitakse warastelt, herra!“

„Noh, wabandage, nii ma seda ei mõtelnud. Aga Teie saate aru, et ma seda kallist fogu imestan. Mii mõnigi on Teie peale selle pärast kade.“

„Tean. Ja nii mõnigi on tahtnud. Neist ühte wõi teist ka osta; aga mina ei müü neist midagi. Need on mul kõik armsad mälestused maalriteft, kes siin juwel minu wõõrad on.“

Ta rääkis edasi, aga wõõras ei kuulnud teda enam, waid sammus kunstirõõmsail filmil ühe pildi eest teise ette.

Siis tellis ta enesele tassid teed, ei joonud seda aga, waid pani aknalauale ja wahtis wälja kaitsewallile, mis juft maja ligidal seisis.

Kõrtisimees astus teise akna juure, ja tüüri aega walitjes taas sigaw waitus.

„Teie tee läheb külmaks.“

Ei mingit wastust.

„Kas jääte siia õhkeft, wõi reitite edasi?“

„Edasi, Hoogeroogi.“

Kõrtisimees oleks heameelega weel midagi küsinud, aga wõõra tõrjum wastus sulgus ta suu.

Kohe selle järele tuli piiriülemaataja kaitsewallilt alla, tellis enesele surimuri — tee, juhkru ja rummi segu — ning tähenas:

„Hoogeroogist tuleb paat siia.“

„Kes see on?“

„Paadil on faks masti, on wiist küll Bee-
ter Dirtseni oma, sest tal on teine mast ja puri
laema pärast.“

Wõõras pööris ümber.

„Hoogeroogist tuleb paat, ütlesite?“

„Jah, jõuab warsti siia; on juba üsna li-
gidal.“

Wõõras pööris uste poole ja läts wälja.

„Kes see on?“

„Ei tea. Ei räägi midagi.“

„Läheb ta Hoogeroogi?“

„Jah, selle pigistajin talt wälja.“

Piirwaht jõi oma surimuri ära, pani lusika
taga suhkrugi tassist suhu, ajetas tassit kum-
mulile, pani lusika tassil põhja peale ja ütles:

„Kas ei ole ta uus õpetaja?“

„Selde aeg, see wõib küll olla!“

Mathsen jurus oma punase nina wastu
ruutu ja wahtis armustawal pilgul wälja wõõ-
ra peale, kes, mantlililud tuules lipendamas,
kaitsemallil seisis.

„Ja, jah, waimulikku laadi ta on. Ainult
et ta midagi ei räägi. Uga pole wigga, küll see
tuleb iseenejest.“

Ja nüüd wahtisid nad mõlemad wõõrast.
Niikaua, kui mastiotjad üle kaitsemalli nähta-
wale ei tulnud, wõisid nad rahulikult weel
tuppa jääda.

„Kust ta küll peats tulema? Kõne järele
on ta suurelmaast pärit.“

„Wõib weider mees olla, ega's keegi teine
saartele ei tule.“

Õna sõna järele tulkus raskesti waiusse,
ja iga uue lausega awaldati uut arwamist wõõ-
ra üle, kuni mastiotjad nähtawale tulid. Siis
läksid nad wälja, jõudsid õigel ajal kohale, et
laewnikku aidata paati liisimüüri külge kinni
siduda.

„Noh, mis sina siia otsid?“ hüüdsid nad
paadile.

„Tulin Jumala sõna järele.“

„See seisab wallil; saab tore ballast.“

„Tule enne sisse“, tähendas kõrtsimees,
niipea kui paat kinni pandud.

„Ei ole õieti aega.“

„Ah, mis tühja, seda ütled ja alati!“

Paadimees hüppas maale ja tuli alles wal-
lile. Wõõrast mööda minnes, puudutas ta
oma mütsi.

„Tulete Hoogeroogist?“

„Jah.“

„Minu järele? Olen õpetaja Eichstädt.“

„Jah, õpetaja-herra.“

„Millal sõidame?“

„Arwata poole tunni pärast.“

„Ja kohale jõuame?“

„Dubli kase tunni pärast.“

„Ma wotan Teid siin. Siis wiite mu pa-
tid paati.“

„Jah.“

Ja paadimees läts kõrtsimehe jeltsis piiri-
wahi juure tagasi.

„Näib uhke mees olewat.“

„Küll näeme neid weel teisigi.“

Ja siis istusid nad kõrtsis laua ääre ja aja-
sid tee ja surimuri juures juttu, kuna õpetaja
Eichstädt nagu kivitukuju ülewal kaitsemallil
seisis ja merele wahtis.

Hoogeroogele pidi ta üle mere sõitma.
Tema taga seisis lai, rajane mannermaa, kust
ta nüüd armatawasti igawesti lahtus, ja tema
ees seisis waike, unistaw Halligi saar, kus ta
oma elu lawatjes mööda jaata, kus ta tahtis
mõidelda ja maadelda, töötada ja luua. Seal
wäljas, atwas ta, on õige koht Jumala ritgi
ajutamiseks maa peal, seal wäljas, kus terve
rahwas alles puutumatu, kus alles tundmatu
on wali maailm oma kujukuste ja meelitusete
ning wõrgutusetega.

See mõte tegi ta uhteks ja rõõmsaks, nii et
pea jelga ajas ja käed wälja sirutas, nagu ta-
haks ta kinni sahmata kaugeist, meetlemast ees-
märgist ja seda ka kinni hoida.

Do, kuidas ta oli linnast ja kõigest, mis
linn pakkus, tüdinenud ja tülpinud! Kuidas
ta wihtas neid meelitawaid, hiilgawaid pilte
kõige tugewama wihaaga nagu mees, kes häda
ja puuduse pärast neist alati kaugele seisnud,
kes wõrjunud puudust kannatawas kodus ja
siamaani tunda jaanud ainult puudust, kes
alati ja igalpool oli pidanud seisma wiimases
reas, kes tundis, et ta jellest kuristikust ial ei
jaska üle ehitada silda!

Nüüd aga wotas teda eesmärk, siht! Nüüd
pidi ta forraga astuma eismesse ritta ja olema
esimene — juht ja kohtunik.

Eesmärk! Wiimaks ometi eesmärk! Ees-
märk, mille ta ise walinud! Keegi ei olnud
imestanud, kui ta konistooriumi oli palunud,
et ta ükfilule saarele saadetakse. Tunni ta
ilmastwõõrdunud meelt, mis peaaegu fanatis-
mini ulatas, ja ujuti. et temast sünnis saarte-
õpetaja saab, ning oldi rõõmus, kui ta soowi
awaldas sinna minna.

Ja nüüd oli ta sihile minemas!

Arus, mis mere kohal hõljus, teretas te-
da ta saar, waike ja rahulik.

Õpetaja Eichstädt ei olnud weel ial enne
saarel käinud ja sellepärast tõrjus uudishimu
sel filmapilgul kõrwale ta uhked mõtted, mis
tal tulewiku kohta olid. Tuhat küsimust saatis
ta üle woogude teele, tuhat küsimust, mille bea-
le ta wastust ei saanud, kui wäga ta sõda seda
ta ihtas. Homme, jah, homme, tunahomme ja

kõigil neil aastatel, mis ta ees seisid, pidi ta vastuse saama. Tarmis oli oodata, kannatada.

Meri oli viimastel nädalatel palju rannavarandust kaldale paisanud. Sunitutes seisid palgid ja kastid kaitsevallil ja ootajid päewa, mil nad enampakkumise teel ära müüdi.

Õpetaja Eichstädt nõjatas jelle najal, lastis pilgud pool teadwujeta kaitsewalli mööda edasi libiseda, kuni wäikse Dagebülli kirikuni ja mõtles siis äkki, kus ja kuipalju ametiwendi siin wäljas saartel ja walli taga elasid ja kas ta nendega lähemat ühendust sai luua. Kas nende keskel ka mehi leidus, kes tema waateid jagasid?

Ta ei mõtelnud neid mõtteid kaua; see wõis ja pidi talle ükskõik olema; küllap sai ta üksgi omas ametis hakkama. Ja parem wäljas meres, täiesti teistest lahus, kui ühes neist paljudest küladest, mis, rikkad ja ilusad, walli taga laia, toredat legendikku ehtisid. Raudteejaamast tulles oli ta mitmest niisugusest läbi sõitnud. Ja ükski nendest ei meelitanud teda jääma. Ainult wälja! Wälja.

Ta waatas alla kõrtsi peale.

Nõrk, wäike tulekiir wargnes aknast wälja; see tuli lambist, mille peal teed soojaks hoiti.

Uga widewik läks juba tuhmimaks; õpetaja Eichstädt sai kärjituks ja ihkas teele minna.

Kas pidi ta alla paadimehe järele minema?

Samal filmapilgul awanes üks ja kolm meest ilmusid sealt. Ta kuulis nende rääkimist; waljusti ja karedasti kajasid hääled.

„Wõtame weel ühe nappi“, tähendas kõrtsimees; „ja tead, Peeter, mina joon ainult heade sõpradega.“

Uga Peeter Dirksen tõrjus:

„Ei, Mathjen, see ei lähe; mul on pikk sõit ees.“

Siis tulid nad üle silla, treppi mööda üles wallile ja seisid wõõra ees.

„Kas sõidame juba? Dotan juba terve igawiku.“

Peeter Dirksen tahtis enmast wabandada, aga kõrtsimees jõubis taft ette:

„Jah, waadake, õpetaja=herra, meie juures on asi nii: Sõidame ainult wee tõusu ajal ja tõus tuleb ja läheb, kuidas tema tahab, ja mitte, kuidas meie tahame, ja nüüd wõib sõit alata.“

Seda arwas piirimaht ka, kuna ta teistele kuni paadini järele läks.

Paatid laoti hoollega paati; siis aidati ka wõõras sinna ja paat tehti lahti.

„Sumalaga! Sumalaga! Pead teed!“

„Läänan!“

Siis libises paat pikkamisi wälja merele.

Mahajääjad waatasid talle weel tüki aega järele, kui ta ikka tuhmimaks ja tuhmimaks muutus ja wiimaks hoopis kadus.

„Ei tea, kuidas ta käsi seal ka hakkab käima“, ütles piirimaht ja wõttis püüsi olale.

„Kes jeda teab. Uga mannermaamees seal kaua ei ela. Ta kas hukkub wõi temast saab ijaaralik inimene. Minul ükskõik. Kas tuled weel sisse?“

„Ei, pean weel edasi minema.“

„Noh, siis head ööd!“

Kõrtsimees läks majasse, kuna piirimaht lustilikult wilistades kaitsewalli mööda lõuna poole lõmpis.

2.

Peeter Dirksen oli kõik purjed üles tõmmanud. Ja tore paat libises tajaketi wälja õhtusse.

Paadimees oli laijalt pikkalt heitunud ja hoidis käe tüüril. Waikides istus tema wastas õpetaja Eichstädt. Kumbki ei rääkinud, aga heledasti ja helisewalt hüppasid wood wastu paadinina üles.

Alles kui eemalt Amrumi ja Hörnumi majakatuled walgatasid ja oma mahedat walguist merele heitsid, ajas õpetaja enda nõkpatades sirgets ja ütles waikjelt, wäsinult: „Kui ilusti need tuled põlewad!“

Peeter Dirksen waatas tergesti üles ja noogutas pead. Tema ei olnud wastust wõdanudki, waid kõneles nagu tjeenejele edasi: „See on nagu teretus kõrgusest. Selle aknast see paiske iga õhtul sisse paistab, peab heaks ja waikjelt jääma. Mannermaal...“

Ta ei lõpetanud. Uga ta mõtted rändasid jälle teel, mil nad täna juba mitu korda rännanud, rändasid läbi minewiku päewade, mis tulebete ja walgujeta olnud. Ja ta mõtles, kui tihti ta walguise ja rõõmu järele igatjenud ja teise sihi järele, mille poole ta wõis jõuda.

Jälle walitjes meeste wahel sügaw waikus.

Im läks ikka pimedamaks. Uga mida sügavamale öö merele laskus, jeda heledamini ja rõõmsamini põlesid majakatuled.

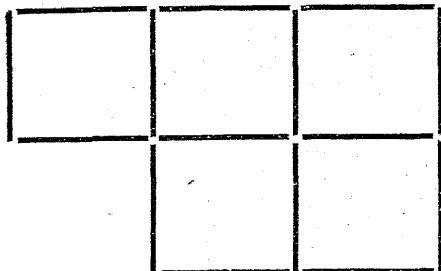
Wahetewahel karjatas mõni mees'hani kole-dasti, wõi möödaajumate partide meesulin se-gas waikust. Muidu ei ainustki hääli, ja õpe-taja Eichstädti hääli kajas peaaegu karedasti, kui ta ütles: „Mis majakat need on?“

„Kõrge, waike tuli seisab Amrumis ja teine, enam põhja pool, mis heledaid wiire heidab, Hörnumi luidetel. Ja kui terawasti waatate, leiata lõunast Westerberveri tule, mis teed näitab Gufumi.“

Nad sõitsid edasi.

(Järgneb.)

Süüdmõistatus nr. 10.

Velolewad wiis ruutu on kofkuseatud 15 tikust.
Kuidas wdetakse kolm tikku juurest ära, nii,
et kolm ühejuurust ruutu järele jääb?

Seletused tulewad saata 15. septembrini
1922. a. „Romaani talitusele — Tallinn,
Niguliste tän. 16 — allolewal blanketil.

Sigete seletuste saatjate nimed avalda-
takse „Romaanis“ nr. 13 ja loositakse nende
wahel wälja

3 aastakäiku „Romaani“ 1922

„Romaani“ talitus
Tallinn, Niguliste tän. 16.
Kõnetraat 12-53.

Süüdmõistatuse nr. 7 seletus.

$\frac{1}{4}$ marka wdib kaheteistkümnne numbriga
mitmet moodi kirjutada, näit.: $24^{66666}/66666$
penni, $131072/324288$ marka jne.

*

Sigete seletusi saatjad:

Tallinnast: Mr. A., Lydia Adamfeldt, Wal-
ter Ader, Wilhelm Allmann, Alide Ausmann,
Ferdinand Berg, Maxim Betlem, Boris
Brandt, Helene Bruchlin, Endel Delmann,
S. Hasenbujch, Bernhard Hindrea, Karl Holz-
meier, Alma Koerd, K. Kihlefeldt, Irene Klei-
nart, Selma Koll, Oskar Krause, Ed. Krusis,
Jaani Kraus, Wiktor Kresjel, R. Kuusela,
Hans Kõll, A. Lawiir, Senta Lepmann, S.
Leofe, W. Leofe, Hans Lingus, Johannes
Lütk, Alfred Lühakooder, Harald Martinow,
Anton Mäsko, J. Malt, Ferdinand Michelson,
Erikt Möllmann, C. Mäürjepp, Paul Müll,
Jakob Oja, Arved Olla, Rudolf Ollmann,
Hugo Peets, A. Prajs, M. Pütsch, J. Rikand,
Marie Rootsmann, Aleksander Sandat, Ed-

gar Saarmann, A. Simonlager, Oskar
Simonlager, Endel Sihwer, Chr. Sternfeldt,
G. Steenmann, Herbert Tamberg, Ananda
Teimann, Aug. Thomson, Erika Tomingas,
Hugo Tulp, Alice Tänaawa, Richard Uusenberg,
Kalf Wiksten, Heinrich Waldemar, A. Witt-
mann, Felix Willemson.

Tartust: Woldemar Auising, Hermann
Fischer, Fr. Hansson, Johannes Jõul, Paul
Jänes, W. Lind, Leo Martin, Georg Milled,
E. Pinding, Agnes Rezold, A. Stein, Anton
Soni, Ad. Süül, Lydia Talu.

Pärnust: S. Gustawson, Joh. Kangur,
Hans Kull, W. Kivell, Woldemar Leeping,
Aleksander Paara, Johan Utkas.

Baltiskilt: A. Bachmann, Alfred Lipp,
Alfred Luus.

Kureshaarest: Alfred Haab, Johann Tam-
fivi.

Walgast: A. Jürjenson, Linda Jõul, A.
Bartlane, Elm. Riit.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Süüdmõistatuse nr. 10 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Saapjaluk: Julius Ilves, Boris Lufats,
Paul Täger.

Biljandist: Arnold Kurit, Alfred Naar,
E. Rebane, A. Sepp.

Wõrust: Elmar Kõwa, Pipping, R. Kiipts.

Karwast: Jakob Maas, R. Siikwaast.

Katwerest: D. Riisberg, A. Tefi.

Kojelt: Gustaw Oit.

Nõmmelt: Silda Raha, M. Michelson.

Tapalt: Thekla Jeeks, Rudolf Wagner.

Abjast: Anton Bernhard.

Sindist: Nikolai Espe, Betty Kuff, Alfred
Kass, S. Maatji.

Olustwerest: S. Koff.

Lorist: A. Kalbus, Karl Rosmann.

Tõrwast: A. Kirjamägi.

Kuustakult: Carl Lind.

Wana-Põltjamaalt: Arnold Meister.

Tudulinnaft: Leonhard Mölder, D. Mõl-
der.

Türi-Mitult: Ulide Mitt.

Tartumaalt: Albert Otki.

Tuhalaaneft: Jaan Padernik.

Muhu-Hellamaalt: Jaan Wana.

Lombist: Mats Siim.

Suure-Jaanist: Wolfgang Siimer.

Hiiu-Reinast: Eduard Weel.

Hijust: Parjoni Walgemäe.

Aserist: Tõnis Weigel.

Sigete jehetuste saaltjate wahel toimepan-
dud loostimisel wõitjaid ja jaid igauks ihe aastat-
käigu „Romaani“ 1922. a. järgmised lahend-
dajad:

Silda Raha — Nõmme, Hartu tän. 21, k. 1.

Gustaw Oit — Koje alev.

Karl Rosmann — Tori — Sikana mõis.

Meie lugejatele.

Weel enne, kui Teie maalt lahkute ja linna tagasi tulete — tutwustage meie ajakirja »ROMAAN« igakülgsest, sest kahju oleks, kui maal pimedatel talweõhtutel rahwal midagi lugeda ei oleks.

Ometi teab igaüks meie lugupeetud lugejatest, et ükski senni Eestis ilmuw ajakiri kohasem ei ole igawuse eemalpeletamiseks kui nimelt meie rahwalik, tuumakas ja põnew ajakiri »ROMAAN«.

„Romaan“ on Eesti põnewam ja tuumakam ajakiri.

„Romaan“ on waba keelelistest weidrustest ja ülmodernismist.

„Romaan“ annab aga siiski sõnaõiguse kõigile kirjanduslikkudele wooludele.

„Romaan“ on rahwalik ja sellepärast loeb teda ka logu rahwas.

„Romaan“ maksab aastas 500 marka, üffinumber 30 marka;

„Romaani“ wõib tellida ka teatud arwu numbrite peale, alufeks wõttes üffinumbrite müügi hinda.

„Romaani“ talitus, Tallinn, Niguliste tän. 16
Kõnetraat 12-53

Igaüks,

kes metsa armastab, tellib ja loeb meie ainukest metsa- ja jahiasjanduse kuukirja

„Eesti Mets“

Mets on meie kallim vara, õppigem teda igapäevselt tundma ja armastama! Selleks tahab kaasa aidata „Eesti Mets“, tuues igas numbris kõik metsasse puutuvad seadused, määrused ja ringkirjad, millel üleüldine tähtsus on.

Rutake tellimisega, weel on kõik ilmunud numbrid saada.

Tellimisi võtavad vastu kõik Wabariigi postiasutused ja metsaülemad.

Kuulutustel

„Eesti Metsas“

on suure mõju, sest tema tellijate ja lugejate ringkond on ostuvõimeline ja laiuline.

Heinr. Lagus

Tallinn,

Niguliste tän. 16. — Rõnetraat 12-53

Telegrammi aadress: „Lagus“

Ladus alati jaadawal:

Nafta, Wene „Baku“
ja Ameerika

Masunt
Petrooleum
Benzin
Masina-
Tsilindris
Mootor-
Automobil-
Masinid
Spindid

õli

Wankrimääre
Wärnits
Linaseemneõli
Duntõrw
Terpentiin
Karbolineum
Katusetõrw
Katusepapp
Seebikiwi
Tisleriliim
Maaliliim

Import

Transit

Eksport